

Redakcija — Kaunas, Kęstučio g-vė 15, Žemės ūkio Ministerijos rūmai, IV aukštas, 124 kambarys; telefonas 24141.

Administracija — Kaunas, Kęstučio 17, b. 5, kieme. Tel. 21001.

VALSTIEČIŲ LAIKRAŠTIS

LIAUDIES SEIMAS PRIĖMĖ LIETUVOS TARYBŲ SOCIALISTINĖS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJĄ

Devintas straipsnis

Žemė užimama valstiečių ūkių, įstatymo nustatytose ribose, užtvirtinama jiems naudotis nemokamai ir neribotam laikui

Susirinkęs Liaudies Seimas pirmą dieną paskelbė deklaraciją, pagal kurią žemė paskelbta valstybine nuosavybe. Tam, kuris žino socializmo pagrindus, šis paskelbimas įnešė daug aiškumo į tolimesnį žemės valdymo sutvarkymą. Pasidarė aišku, kad žemė nebegalės būti spekuliacijos objektu. Ka tai reiškia? Tai reiškia, kad žemės nebegalės būti pirkti ir valdyti tas, kuris pinigų turi. Ją galės valdyti tik tas, kuris ją dirba ir kuris sugeba iš žemės gauti kuo didžiausių derlių.

Bet atsirado žmonių, kurie sąmoningai, o gal ir nesąmoningai pradėjo plepėti, kad žemės paskelbimas valstybine nuosavybe reiškia jos atėmimą. Šie plepalai įnešė daug susirūpinimo į valstiečių tarpą. Kai kam atrodė, kad po šiuo paskelbimu slepiasi valstiečių teisių suvaržymas. Daug kas suprato, kad valstietis nebetenka pastovumo ir tikrumo savo ateitimi. Be abejo, nieko nėra blogesnio, kaip neaiški ateitis tam, kuris ką nors valdo ir kuris ką nors savystoviai gamina. Vyriausybės nariai, lygiai ir spauda, kiekviena proga pabrėždavo, kad žemės suvalstybinimas visai nereiškia žemės atėmimo, tai reiškia, kad žemė bus atimta tik iš dvarininkų ir spekuliantų, kad žemė bus pavesta tik tiems, kurie ją dirba. Bet plepalai buvo taip gudriai skleidžiami, kad valstiečiai iki paskutinio momento autoritetingais žodžiais nenorėjo patikėti.

Bet štai paskelbta naujoji mūsų krašto Konstitucija — aukščiausias Respublikos Įstatymas. Paskelbtas Įstatymas, kuris nustato mūsų kraštui naujas gaires, naują gyvenimą. Valstiečiui idomiausia, kokias gaires naujoji Konstitucija nustato jo gyvenimui.

Šeštasis Konstitucijos straips., pakartoja tai, ką paskelbė Liaudies Seimas pirmojoje savo deklaracijoje, būtent: **Žemė yra valstybinė nuosavybė, t. y. visos liaudies turtas.**

Devintasis straipsnis sako, kad žemė užimama valstiečių ūkių, įstatymo nustatytose ribose, užtvirtinama jiems naudotis nemokamai ir neribotam laikui. Tai straipsnis, kuris turi nuraminti visus valstiečius, kurie dėl savo žemės, dėl savo ateities abejojo. Šis straipsnis turi išsklaidyti visus netikrus spėjimus ir gandus. Valstiečiai, paskelbus naująją

Konstituciją, kurioje yra šis 9 straipsnis, gali jau ramiai dirbti savo įprastą darbą savo ūkiuose. Apie žemės atėmimą jokių kalbų nebegali būti. Taip pat nebegali būti kalbos apie kolchozus. Žemę ir savo ūkius valdyti, žemės vaisiais naudotis valstiečiams nemokamai ir neribotam laikui pavesta aukščiausio mūsų Respublikos Įstatymo — Konstitucijos.

Šeštasis ir devintasis Konstitucijos straipsniai yra valstiečių straipsniai. Jie trumpai ir aiškiai parodo, kaip mūsų krašte žemės klausimai turės būti tvarkomi.

Pirmiausia jie parodo, kad bet kas Lietuvoje žemės turėti nebegalės. Seniau, žemę galėjo turėti ir tie, kurie jos nedirbo. Pirmiausia ją turėjo senieji dvarininkai. Labai sparčiu tempu mažesnių ir didesnių žemės plotų savininkais darėsi visokie spekuliantai ir aukštieji valdininkai. Paskutiniaisiais metais tūkstančiai ūkių „išslydo“ iš žemdirbių rankų ir atiteko į spekuliantų rankas. Jeigu toks procesas būtų užtrukęs dar 10—15 metų, būtų pamatę, kad Lietuvos žemę valdo naujųjų laikų feodalai, kurie gyvena miestuose, o tikrasis žemdirbys — valstietis geriausiu atsitikimu būtų tapęs bernu, o tikrumoje baudžiauninku.

Senieji mūsų krašto valdytojai skelbė, kad privati žemės nuosavybė yra neliečiama, bet toji tezė buvo naudinga tik tam, kuris turėjo pinigų. Neliečiama nuosavybė buvo tik tam, kuris sugebėjo stoti į varžytines. O vargo valstiečio nuosavybė buvo tik 2 metrai kapuose.

Toliau šito nebebus. Valstybė, kitaip visa liaudis, kuri pasiskelbė žemės savininku, žemės valdymą reguliuos pagal teisingiausius principus.

Šiuo metu pagal teisingiausius principus vyksta žemės pertvarkymas. Greitu laiku jis pasibaigs, ir mūsų kraštas bus nusėtas smulkių valstiečių ūkiais. Gal ir sapne nesapnuota, bet mūsų krašte nebeliks nei vieno privatus ūkio didesnio kaip 30 ha. Žemę galės valdyti tik tas, kuris ją dirba, išskyrus tik ligos ir senatvės atsitikimus. Joks turtuolis nei už milijonus žemės nebegalės pirkti. Iš valstiečio rankų nieks žemės paglemžti nebegalės. Tikrai žemdirbys valstietis bus amžinas žemės valdytojas.

I. V. Stalinas — stalininės Konstitucijos kūrėjas.
Dail. Pundžiaus skulptūra

Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausios Tarybos nutarimai

APIE LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PIRMININKO IŠRINKIMĄ

Sąjunginės Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba nutaria:

Išrinkti Sąjunginės Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos pirmininku Šiaulių rinkiminės apygardos atstovą drg. Balį Baranauską.

APIE LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PIRMININKO PAVADUOTOJŲ IŠRINKIMĄ

Sąjunginės Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba nutaria:

Išrinkti Sąjunginės Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos pirmininko pavaduotojais Panevėžio rinkiminės apygardos atstovą drg. Liudą Dovydeną ir Panevėžio rinkiminės apygardos atstovą drg. Mariją Kutraitę.

APIE IŠRINKIMĄ AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PREZIDIUMO PIRMININKO SAJUNGINĖS LIETUVOS TSR

Aukščiausia Sąjunginės Lietuvos TSR Taryba nutaria:

Išrinkti Aukščiausios Tarybos Prezidiumo pirmininku Sąjunginės Lietuvos TSR Ukmergės rinkimų apygardos atstovą drg. Justą Paleckį.

APIE IŠRINKIMĄ AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PREZIDIUMO PIRMININKO PAVADUOTOJŲ SAJUNGINĖS LIETUVOS TSR

Aukščiausia Sąjunginės Lietuvos TSR Taryba nutaria:

Išrinkti Prezidiumo pirmininko pavaduotojais Sąjunginės Lietuvos TSR Vilniaus rinkimų apygardos atstovą drg. Karolį Didžiulį ir Telšių rinkimų apygardos atstovą drg. Domą Ročių.

APIE IŠRINKIMĄ AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PREZIDIUMO SEKRETORIAUS SAJUNGINĖS LIETUVOS TSR

Aukščiausia Sąjunginės Lietuvos TSR Taryba nutaria:

Išrinkti Aukščiausios Tarybos Prezidiumo sekretorium Sąjunginės Lietuvos TSR Ukmergės rinkimų apygardos atstovą drg. Stasį Pupeikį.

APIE IŠRINKIMĄ AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PREZIDIUMO NARIŲ SAJUNGINĖS LIETUVOS TSR

Išrinkti Aukščiausios Tarybos Prezidiumo nariais Sąjunginės Lietuvos TSR:

Kauno apygardos atstovą drg. Antaną Sniečką,
Telšių apygardos atstovą drg. Antaną Baužą,
Alytaus apygardos atstovą drg. Petrą Cvirką,
Vilniaus apygardos atstovą drg. Janą Paszkiewiczą,
Kauno apygardos atstovą drg. Praną Petrauską,
Kauno apygardos atstovą drg. Jankelį Vinicką,
Šiaulių apygardos atstovą drg. Romaną Zebenką,
Kauno apygardos atstovą drg. Juozą Banaitį,
Telšių apygardos atstovą drg. Birutę Abdulskaite,
Marijampolės apygardos atstovą drg. Michaliną Meškauskienę,
Marijampolės apygardos atstovą drg. Praną Eidukaitį.

APIE LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOS TARYBOS BIUDŽETO KOMISIJOS IŠRINKIMĄ

Išrinkti Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Biudžeto komisijos nariais Sąjunginės Lietuvos TSR Taryba nutaria:

Liaudies Seimo nutarimai

APIE SAJUNGINĖS LIETUVOS TARYBŲ SOCIALISTINĖS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJĄ

Nepaprasta Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Liaudies Seimo sesija nutaria:

Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Konstitucijos (Pagrindinio Įstatymo) projektą, pateiktą Liaudies Seimo konstitucinės komisijos, patvirtinti.

APIE PASKELBIMĄ SAJUNGINĖS LIETUVOS TARYBŲ SOCIALISTINĖS RESPUBLIKOS LIAUDIES SEIMO SAJUNGINĖS LIETUVOS TARYBŲ SOCIALISTINĖS RESPUBLIKOS LAIKINĄJĄ AUKŠČIAUSIĄJĄ TARYBĄ

Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Liaudies Seimui patvirtinus Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Naująją Konstituciją (Pagrindinį Įstatymą), o taip pat atsižvelgdamas į tai, kad Liaudies Seimas, visos liaudies išrinktas 1940 metų liepos 14—15 d. d. visuotinių lygių ir tiesioginių rinkimų teisės pagrindais, slaptai balsavus, yra teisėtas visos Lietuvos liaudies atstovas ir tikrasis jos valios išreiškėjas, Liaudies Seimas nutarė:

1. Paskelbti Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Liaudies Seimą Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos laikinąją Aukščiausiąją Tarybą su visomis teisėmis, kurias jai suteikia Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Konstitucija (Pagrindinis Įstatymas), iki bus išrinkta Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausioji Taryba, remiantis šiandien patvirtinta Konstitucija ir Rinkimų Įstatymu.

2. Pavesti Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos laikinosios Aukščiausios Tarybos Prezidiumui paskirti Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausiosios Tarybos rinkimų dieną, remiantis Sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Konstitucija.

sios Tarybos Biudžeto Komisiją tokios sudėties:

Biudžeto Komisijos pirmininkas — Kauno rinkimų apygardos atstovas drg. Juozas Banaitis,
Biudžeto Komisijos nariai:
Panevėžio rinkimų apygardos atstovas Ignas Laucys,
Panevėžio rinkimų apygardos atstovas Ieikas Dembo,
Alytaus rinkimų apygardos atstovas Petrė Milančiūtė,
Vilniaus rinkimų apygardos atstovas Romualdas Juknevičius.

APIE SAJUNGINĖS LIETUVOS TSR VYRIAUSYBĖS IR VALDŽIOS ĮSTAIGŲ PERKELIMĄ Į VILNIŲ

Nutarimas

Sąjunginė Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausioji Taryba nutaria:
Pavesti Lietuvos TSR Liaudies Komisarų Tarybai artimiausiuoju laiku pradėti darbus Lietuvos TSR Vyr'ausybei ir valdžios įstaigoms perkelti į Respublikos sostinę Vilniaus miestą, atliekant juos taip, kad perkėlimas būtų užbaigtas 1941 metų gegužės 1 dieną.

LTSR Aukščiausios Tarybos nutarimas

APIE SAJUNGINĖS LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOJO TEISMO IŠRINKIMĄ

Sąjunginės Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba nutaria:

Išrinkti Sąjunginės Lietuvos TSR Aukščiausiąjį Teismą tokios sudėties:

Lietuvos TSR Aukščiausiojo Teismo pirmininkas — drg. Jurgis Blekas,

Lietuvos TSR Aukščiausiojo Teismo pirmininko pavaduotojai — drg. Edmundas Medžis ir drg. Pranas Zibertas,

Lietuvos TSR Aukščiausiojo Teismo nariai — drg. drg. Stasė Vainienė, Eugenijus Meškauskas, Jonas Žeruolis, Jokūbas Zimasas, Berelis Latvys-Fridmanas ir Petras Kiškis.

Atstovo J. Paleckio kalba nepaprastoje Liaudies Seimo sesijoje

„Brangūs Draugai, Liaudies Atstovai.

Vykdydamas savo istorinį nutarimą dėl Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos įstojimo į Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungą, Liaudies Seimas liepos 23 dieną išrinko savo Įgaliotąją Delegaciją, kuriai buvo pavesta įteikti tą nutarimą TSRS Aukščiausiąjai Tarybai. Delegacijos vardu esu įgaliotas padaryti pranešimą Liaudies Seimui apie šio garbingo uždavinio įvykdymą.

Liaudies Seimo Įgaliotoji Delegacija, su Lenino-Stalino vėliava atvykusi į TSRS Aukščiausiosios Tarybos VII sesijos šių metų rugpjūčio 3 d. posėdį Maskvoje, Kremliuje, įteikė Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumui svarstyti Liaudies Seimo deklaraciją dėl Lietuvos TSR įstojimo į Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos sąstatą, o taip pat įteikė ir deklaraciją apie Lietuvos paskelbimą Tarybų Socialistinė Respublika, apie žemės valdymo pertvarkymą ir apie bankų bei stambiosios pramonės nacionalizavimą. Aukščiausiosios Tarybos posėdyje kalbėjusieji Įgaliotosios Delegacijos nariai deklaracijoje išdėstytąjį prašymą parėmė argumentais iš netolimosios praeities, kada Lietuvos liaudis gyveno kapitalistų vergijos būklėje, ir Tarybų Sąjungos tautų rinkinių atstovų aktyvaus pareiškė Lietuvos liaudies troškimus ir jos nepalauiamą valią įteikti į galingąją Tarybų Sąjungos tautų šeimą lygiatėmis Tarybų Socialistinės Respublikos teisėmis.

Įgaliotoji Delegacija perdavė išlaisvintosios Lietuvos liaudies karščiausius sveikinimus TSRS Aukščiausiąjai Tarybai, Tarybų Vyriausybei, Raudonajai Armijai, didžiajai Komunistų partijai, Tarybų Sąjungos tautoms ir jų vadams su didžiuoju darbo žmonių vadu draugu Stalinu priešakyje. Lietuvos liaudies meilę didžiajam Stalinui kūrybiškai išreiškė Delegacijos narys poetė Šalomėja Neris savo „Poemoje apie Staliną“, kurios ištrauką ji skaitė posėdyje. Savo delegatų lūpmis Lietuvos Liaudis pasižadėjo Aukščiausiąjai Tarybai būti verta garbės įstoju į TSRS sudėtį, su visa energija įsijungti į gigantišką social. kūrybos ir statybos darbą, eiti ranka rankon su TSRS tautomis, stiprinant mūsų didžiosios Tėvynės galybę ir gynybą.

Į mūsų kalbas atsakė Aukščiausiosios Tarybos narys, broliškosios Gudijos atstovas, draugas P. K. Ponomarenko. Savo kalboje jis apžvelgė Lietuvos ir nuolat draugiškumą jai reiškusios TSRS santykius, pasmerkė nekenciamųjų buržuazinės Lietuvos valdovų politiką, nušvietė Lietuvos liaudies kovos ir išlaisvinimo eiga ir pabrėžė, kad savo nutarime Lietuvos liaudis vadavosi supratimu, jog tik tai įstojimas į Tarybų Sąjungos sudėtį užtikrins Lietuvos valstybės suverenumą, pramonės ir žemės ūkio pakilimą, tautinės kultūros suklestėjimą, medžiaginių ir dvasinių tautos jėgų išbujojimą. Draugas Ponomarenko karštai parėmė Įgaliotosios Delegacijos prašymą ir pasiūlė jį patenkinti ir priimti Lietuvos TSR į TSR Sąjungą. Be to, jis Gudijos TSR vyriausybės, Gudijos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo ir Gudijos TSR Komunistų partijos Centro Komiteto vardu pasiūlė prijungti prie Lietuvos TSR švenčių apskritį ir kitas sritis su lietuviška gyventojų dauguma, dabar esančias Gudijos TSR ribose. (Ovacijos).

TSR Sąjungos Vyriausybės įgaliotas, draugas Ponomarenko pasiūlė Aukščiausiąjai Tarybai atitinkamą įstatymą, kuris buvo vienbalsiai priimtas. (Cia drg. Paleckis perskaitė įstatymą, kuriuo LTSR buvo priimta Sovietų Sąjungos nariu).

Vienbalsis to įstatymo priėmimas buvo sutiktas savo išpūdingumu nepaprastu ir neužmirštam visos Aukščiausiosios Tarybos džiūgavimu. Įgaliotosios Delegacijos ir visų posėdy dalyvavusių lietuvių jausmus sunku ir aprašyti. Mus sveikino ir spaudė rankas ir rusai, ir gruzinai, ir gudai, ir uzbekai, ir

ukrainiečiai, ir tadžikai ir daugelis kitų daugiatautės Aukščiausiosios Tarybos tautų atstovų, mūsų kaimynai latviai ir estai, o taip pat išvaduotosios Besarabijos ir Šiaurinės Bukovinos atstovai. Jautėm ir žinojom, kad ir visa Lietuvos liaudis vieningu džiaugsmu sutiko žinią apie jos prašymo patenkiniimą (ovacijos).

Tarybų spauda daug vietos skyrė Lietuvos reikalams, tilpo daug straipsnių, sveikinimų, eilėraščių, pasikalbėjimų su delegacijos nariais. Graži ir reikšminga staigmena, parodanti didžiosios TSRS susidomėjimą lietuvių tautine kultūra, buvo mūsų poetų kūrinių išleidimas dar sesijos metu — tai Šalomėjos Neris „Poemos apie Staliną“ ir Liudo Giros eilėraščių rinkinio vertimai rusų kalba.

Istodami į galingąją Tarybų Sąjungą, mes jau ne „limitrofai“, ne kokia buferinė ar barjerinė valstybė, kaip nuolat buvo vadinama buržuazinė Lietuva. Dabar Lietuvos TSR yra lygiateisės broliškos lygy Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos narys. Visiškai išlaikydama savo suverenumą, įgydama naujus galimumus savo kultūrai ir ūkiui kelti, turėdama pilną galimybę įvykdyti tikrą liaudies valdžią darbo žmonių tarybų pagrindais, Lietuvos TSR igijo naują neapėriamą Tėvynę, bendrąją laimėjusio socializmo Tėvynę, į kurią su viltimi ir meile atkreipti viso pasaulio

darbo žmonių žvilgsniai (plojimas). Tai pajutom ne tik tai Aukščiausiosios Tarybos posėdžiuose. Iš tolimojo Novosibirsko, iš Armaviro, iš Leningrado, Minsko, Turuchansko, iš tolimos Kirgizijos TSR, iš Komj Autonominės Respublikos ir daugelio kitų Sąjungos vietų delegacija gavo, o dar ir dabar Kaune tebeauga sveikinimo laišku, telegramų, pasiūlymų, patarimų kaip artimiems, kaip giminėms. Tas broliškumo jausmas paremtas bendrais visų darbo žmonių interesais, bendra proletariško solidarumo platforma, mus visus jungia bendrasis vadovas Komunistų partija, pas mus bendra Stalinio konstitucija, mus, visas Tarybų tautas vienią didysis Stalinas. (Ovacijos).

Istojus į TSRS raudonąsias tarybinis Vilnius tampa nepajudinama Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos sostinė ir jokios želigovkiados dabar nebegali pasikartoti (ovacijos). Toji neapykanta, kuri įpjūdė Vilniuje tautinius santykius dabar jau nebegalima, nes visas lengvai ir aiškiai sprendžiama visų Lietuvos TSR gyvenančių tautų proletariškojo solidarumo ir proletariškojo susipratimo pagrindais. Tai pajautėm jau Vilniuje suruoštam mitynge Įgaliotajai Delegacijai sutikti. O kartu mes esam laimėję savo bendrą darbo žmonių sostinę — socialistinę raudonąją Maskvą, tą ryškųjį viso pasaulio dirbančiųjų, pažangiųjų ir dorųjų

žmonių švyturį, kur Kremliuje viso pasaulio darbo žmonių labui dirba Tarybų Vyriausybė su draugu Molotovu priešaky, kur plaka jautri visų tautų draugo Stalinio širdis. (Ovacijos).

Įgaliotajai Delegacijai esant Maskvoje, jos sudėtyje buvę Lietuvos TSR Vyriausybės nariai ir Lietuvos Komunistų Partijos C. K. atstovai turėjo laimę ir galimumą aptarti tiesiog su draugu Stalinu ir draugu Molotovu eilę klausimų, susijusių su mūsų naujo socialistinio gyvenimo kūryba. Per tą pusterčio valandos trukusį pasikalbėjimą su Tarybų Sąjungos Partijos ir Vyriausybės vadais mes galėjome pajusti jų didžią išmintį sprendimuose ir jautrų dėmesį Lietuvos liaudies interesams. Šio pasikalbėjimo dalyviai buvo tiesiog sužavėti asmeniškų malonumų ir paprastumų, kuri reikė draugai Stalinas ir Molotovas, tie didžiausi mūsų epochos valstybės vyrai, pačios išmintingiausios pasaulio politikos vadovai, tos politikos, kuri nukreipta į viso pasaulio tautų gerovę, taikos labą ir didžiojo kūrybos darbo pasisekimą. (Ovacijos). Draugų Stalinio ir Molotovo išvados ir nurodymai padėti pagrindan Lietuvos TSR Vyriausybės ir Partijos žygių svarbiausiais klausimais. O tie patarimai ir nurodymai perimti susirūpinimo Lietuvos liaudies reikalais ir gerove ir pageidavimų, kad visi žygiai būtų vykdomi išmintin-

gai, tiksliai, atitiktų vietos sąlygas ir tarnautų greitesniam Lietuvos TSR kilimui. Įgaliotoji Delegacija pareiškė savo dėkingumą mūsų mylimiems vadovams, o neabejojant, kad prie šio dėkingumo pareiškimo prisideda ir Lietuvos Seimas ir visa Lietuvos liaudis. (Ovacijos).

„Džiugu gyventi ir kovoti krašte, kur didžioji partijos išmintis ir geležinė jos vado Juozapo Stalinio valia visiem laikam išvaduoja žmogų nuo praeityje praeities prietarų ir papročių“ — sako Maksimas Gorkis.

Tačiau nei valandai neturim užmiršti, kad Lietuvos TSR priėmimas į galingąją TSRS uždeda mums didelę atsakomybę, reikalauja iš visų mūsų didelio darbo, didelio pasiryžimo, nepaprastos valios ir energijos. Tai nėra tuščias posakis įsijungti į socialistinę kūrybą, kurioje kitos Tarybų Sąjungos tautos yra nužengusios. Tas pažadas ir prievolė reikalauja nepaprasto visų jėgų įtempimo, bet kokio ištizimo likvidavimo, rūpestingo aktyvių darbo žmonių kadro parinkimo. Lietuva turi sunkų praeities palikimą, kuris kaip akmuo prie kojų varžė, o dar ir dabar tebevaržo liaudies pažangą. Ryšium su penkmečio planu draugas Stalinas yra pasakęs: „Mes esam atsilikę nuo pažangiųjų kraštų 50—100 metų. Mes turim tą nuotolį pasiekti per 10 metų“. Kaip matom, galingoji Sovietų Sąjunga nematyta energija ir spartumu ne tik įvykdė genialiuose Stalinio penkmečių planuose užsibrėžtus uždavinius, bet dar juos pralenkė. Ir mūsų atsilikimui panaikinti tai milžiniškas, skatinas pavyzdys. Tuo labiau, kad mes dabar nesam vieni, mums yra pažadėta ir teikiama parama ir pagalba, kad greičiau galėtumėm patys jau socialistiniais pagrindais atsistoti, visu ūgiu išsitiesti. Tačiau neturim teisės vien parama pasitikti, neturim teisės būti bet kokių apsunkimų didžiajai socialistinei Tėvynei, o patys sparčiau ir tiksliau tvarkytis, persiimdami didinguoju penkmečių plano tempu ir metodų įtaką. Džiugu, kad darbininkai jau plačiai yra ta dvasia persiėmę, jau dirba stachanoviškai. Jūs seka daugur ir žemės ūkio darbininkai. Tačiau sąmoningumas, darbštumas ir uždavinių supratimas turi apimti visus. Ypatin-gai neleistinas pasyvumas iš inteligentijos pusės ir bet koks jos atitrūkimas nuo darbo liaudies masių.

Žinoma, Tarybų Lietuvos kūrybos darbe yra ir bus priešų, kurie stengsis trukdyti tą darbą ir jį griauti, negalėdami užmiršti saldaus miego prabangos ir asmeniškų gerovės, kuri jiems teikė kapitalistinė santvarka ir darbo klasės išnaudojimas. Tačiau tos liaudies priešų pastangos, žinoma, pakenks tik jiems patiems, nes vieningoji darbo liaudis, suglaustom eilėm susispietusi po raudonąją Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos kovos ir laimėjimų vėliavą, Lenino—Stalino partijos vadovaujama, atras būdą savo jaunąją respubliką ir jos ramų darbą nuo bet kokių priešų pastangų apsaugoti. (Plojimas).

Dar ir dar kartą reikia pakartoti, kad Stalinio Konstitucija yra laimėjusio socializmo konstitucija, ji neskirto piliečių, ji suteikia teises visiems. Tad visų Lietuvos TSR piliečių prievolė yra savo darbas, aktyvia ir nuosirdžia ištikimybė tarybinei santvarkai, tiksliai įstatymų vykdymu tą pasitikėjimą pateisinti. Lietuvos TSR liaudis drąsiai ir bu-driai entuziazmo perimta nuėjo Stalinio keliu ir jau niekada nuo jo nebenueis, nes jis tik vienas veda į darbo žmonių, į visos žmonijos laimę. (Plojimas).

Tegyvuoją Lietuvos TSR didžiojoje Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos tautų šeimoje! (Plojimas).

Tegyvuoją TSRS Aukščiausioji Taryba ir jos pirmininkas draugas Kalininas! (Plojimas).

Tegyvuoją Tarybų Sąjungos Vyriausybę ir jos vadovus draugas Molotovas! (Plojimas).

Tegyvuoją didysis Tarybų Sąjungos tautų tėvas, viso pasaulio darbo žmonių vadas ir mokytojas draugas Stalinas! (Ovacijos).“

Nepaprastoji Liaudies Seimo sesija priėmė pagrindinius Respublikos pertvarkymo nutarimus

Rugpjūčio 24 d. Liaudies Seimas susirinko nepaprastos sesijos. Sesija prasidėjo drg. J. Paleckio pranešimu apie Liaudies Seimo delegacijos atliktą jai pavestą pareigą Maskvoje. Jo pranešimą Liaudies Seimas priėmė be diskusijų, džiaugsmingomis ovacijomis.

Po mandatų komisijos pranešimo apie drg. J. Paleckio išrinkimą Liaudies Seimo atstovu, žodį gavo drg. Pakarklis pranešimui apie naują Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Konstituciją.

Savo pranešime drg. Pakarklis tarp kita ko pasakė:

„Lietuvos Tarybų Socialistinė respublika yra darbininkų ir valstiečių respublika“, skamba neskubūs, daugelį kartų pakartoti pranešėjo žodžiai. Štai kada išsipildė šimtų tūkstančių — milijonų darbo žmonių svajonė, už kurią jie ne kartą krauju ir gyvybe mokėjo. Ir visi esantieji salėj žmonės, visa didžioji Sovietų Sąjunga, visas darbo pasaulis ploja išgirdęs pranešėjo žodžius:

— Mes išdidžiai keliame Stalinio konstitucijos vėliavą...

O to vėliavoj parašyta, jog nuo šios dienos mūsų padangėj sušvinta pačios demokratiškiausios, pačios žmoniškiausios pasaulio konstitucijos saulė. Tosios saulės šilimoj ir šviesoj sužels plutokratų nuteriota Lietuvos žemė. Atbus snaudžiantysis Lietuvos liaudies genijus, aplink užviešpataus noras gyventi ir kurti, kurti ir gyventi.

Liaudies priešai gąsdino darbo žmones, kad pas mus bus tuoj panaikinta darbo žmonių asmens nuosavybė. Tai melas. Tą melą paneigia 8 str. mūsų konstitucijos, kur aiškiai sakoma, kad mūsų respublikoj greta socialistinio ūkio leidžiamas ir privatus valstiečių, amatininkų bei prekybininkų ūkis.

Iki šiol mes, kaip ir visas kapitalistinis pasaulis, kentėm dėl ekonominį krizių, dėl ūkio anarchijos. 11 str. mūsų konstitucijos sako, jog mūsų ūkis bus vedamas planingai, be krizių, be krachų, be nedarbo.

Toliau liaudies priešai, kaip

už šiaudo griebiasi už taip vadinamo tautinio klausimo. Esą Lietuvoj būsianti panaikinta lietuvių kalba, lietuvių kultūra. Tokiom kalbom tikėti gali tik tai tas, kuris nieko nenusimano apie Stalinio konstituciją. Stalinio konstitucija ne naikina, bet duoda neribotos galimybės tautų kultūrai vystytis. Lietuvių tautinė kultūra iki šiol merdėjo, Stalinio konstitucijos šviesoj ji sužaliuos, išsišakos, sužydės tautinė — savo forma, socialistinė — turiniu. Ir šituo mes galim įsitikinti iš kitų SSSR respublikų pavyzdžio.

Stalino konstitucija užtikrina piliečiui lygias ir pilnas politines teises, užtikrina jam duoną, mokslo šviesą ir užtarnautą poilsį. LTSR pilietis pagal šią konstituciją gavo garbingą teisę tarnauti didžiojoje ir nenugalimoj Raudonojoj Armijoje. Ši konstitucija jam žina Vilnių kaip mūsų respublikos sostinę.

Be mūsų respublikos piliečiui ne tik teisės suteikiamos. Jis gauna ir pareigų. Svarbiausia visų pareigą yra neužmiršti, kad dar esame apsupti kapitalistinio pasaulio, kuris dar nėra atsisakęs nuo bandymo sugrąžinti mūsų šalį kapitalo vergijai. Todėl visų piliečių pareiga nenuilstamai stiprinti ir vystyti savo krašto gamybines

RADIOFONE ĮVEDAMA VALANDĖLĖ „PANAMĖJE IR SODE“

Nuo rugpjūčio mėn. 24 dienos radiofone įvedama valandėlė „Panamėje ir sode“. Ši valandėlė bus išimtinai skiriama smulkiųjų žemės ūkio šakų klausimams nagrinėti ir propaguoti.

Smulkiosios žemės ūkio šakos pas mus buvo mažai išplėtos. Tuo tarpu sodai, daržai, bitės, paukščiai, kailiniai žvėrys, vaistiniai augalai ir kitos specialės kultūros, turi didelę ateitį ir jų plėtimui yra palankios sąlygos. Tik šias ūkio šakas reikia daugiau išpopuliuoti ir išpopuliuoti.

Valandėlei „Panamėje ir sode“ vadovaus Pranas Rimkus, „Naujosios Sodybos“ redaktorius,

jėgas, mokytis, dirbti ir auklėtis, ir budėti, kaip mus nuolatios mokina draugas Stalinas.

— Stalinas yra mūsų vėliava, mūsų pasididžiavimas, mūsų meilė! — sušuko drg. Pakarklis, baigdamas pranešimą.

Liaudies Seimas drg. Pakarklio pranešimui pritarė ilgomis ovacijomis. Diskusijose dėl Konstitucijos projekto dalyvavo draugai Cvirka, Šumauskas, Venclova, kurie savo kalbose paaikškino naujosios Staliniskosios Konstitucijos milžinišką reikšmę mūsų Respublikos gyvenimui ir visai darbo liaudžiai.

Konstitucijos projektą Liaudies Seimas iškilmingai priėmė rugpjūčio 25 d. posėdyje.

Tame pat posėdyje Liaudies Seimas priėmė nutarimą paskelbti Liaudies Seimą laikinąja Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausiąja Taryba.

Popietiniame posėdyje jau LTSR Aukščiausioji Taryba išsirinko Prezidiumą, išrinko biudžeto komisiją ir Aukščiausią LTS Respublikos Teismą. LTSR Komisarų Tarybos pirmininku buvo išrinktas drg. M. Gedvilas.

Rugpjūčio 26 d. posėdyje drg. Gedvilas pristatė Aukščiausiąjai Tarybai Liaudies komisarų Tarybos sąrašą, kuris vienbalsiai buvo patvirtintas. Komisarų Tarybą patvirtinus, Liaudies Komisarų Tarybos pirmininkas M. Gedvilas pasiūlė LTSR laikinosios Aukščiausiosios Tarybos vardu pasiūsti sveikinimo telegramą draugui Stalinui, atstovus P. Cvirka — draugui Molotovui ir atstovus A. Venclovą — draugui Kalininiui. Visi šie pasiūlymai buvo sutikti ir priimti su didžiausiomis ovacijomis.

Tarybos pirmininkas Baranauškas pranešė, kad nepaprastosios sesijos visi darbo punktai yra išsemti, visi klausimai išspręsti ir todėl sesija uždaryta. Sesija buvo uždaryta Internacinalu ir ilgomis ovacijomis Stalinui, Molotovui, Kalininiui ir Raudonajai Armijai

Mokytis, mokytis, mokytis... Sovietų valstiečiai mokosi kiekviena proga, kiekviename darbo žingsnyje. Paveiksle — Kalinino vardo (Penzos apygarda) kolchozo arklių fermos zootechninis ratelis pamokos metu atvirame lauke

Dabar susidarė geriausios sąlygos žemės ūkio gamybai plėsti ir gerinti

Mūsų valstietis dirbti moka ir netingi. Smetoniniais laikais jis, kaip tas popierinis už siūlo tampomas velniukas, turėjo šokinėti iš vienos gamybos šakos į kitą, — čia mestis į bekonų gamybą, čia į pienininkystę, čia į paukštinkystę, čia į cukrinių runkelių auginimą ir t.t. Visose naujose gamybos šakose valstietis parodė nepaprastų sugebėjimų, darbštumo, kruopštumo ir kantrumo. Bet, deja, visos valstiečio rūpesčių ir darbų išplėtos, iškeltos naujos žemės ūkio gamybos šakos atnešdavo jam ne pažadėtą išganyką, o nusivylimą, nuostolius ir tą patį seną vargą.

Tik prisiminkim neseną praeitį. Valstiečiai įkinkomi į bekonų gamybą. Jie perka brangią veislinę medžiagą, perka iš nuosalių pralobusių spekuliantų brangius paršulius, įrengia jiems brangius tvartus, nuo savo ir vaikučių burnų atitraukę pieno paskutinį lašą, šeria juo bekonus, ir kai jau į bekono gamybą sutelktos visos valstiečio gamybinės jėgos, kai valstietis jau pasiekia gražiausių gamybos rezultatų, bekonai pradeda pigti, pigti ir pigti. Pagaliau jie atpinga tiek, kad toli gražu neapmoka sušerto pašaro, o apie darbo apsimokėjimą nėra ko ir svajoti.

Maža to. Įdėtas į bekonų gamybą darbas ne tik kad neapsimoka, bet iš to darbo pradeda stachiai tyčiotis. Užaugintų bekonų priimama tik maža dalis. Prasideda varžytynės dėl bekonų pardavimo. Parduos tas, kas anksčiau atvyks į priėmimo punktą ir anksčiau atsištos eilėje. Ir štai į tas eiles valstietis su bekonu važiuoja iš vakaro, važiuoja visą dieną anksčiau, stovi šalta žiemos naktį atvirame lauke, ir vis dėlto dažnas važiuoja namo su pilnu vežimu, nes per toli į eilę sušpėjo atsistoti. Parvežtas namo bekonas iki kito priėmimo perauga, ir visos valstiečio triušas bekonui užauginti eina niekais, nes iš bekono jau reikia auginti lašininę pigesnę kiaušę arba jį su dideliais nuostoliais papiauti.

Ir tai dar ne viskas. Priėmimo punktuose buvo įsišaknijęs kyšininkavimas, protekcijos, nešąžiningumas. Buvo daugybė faktų, kad valstiečiui bekoną pasisekdavo parduoti, tik davus kyšį priėmėjui. Buvo daugybė faktų, kad mažame bekonas, pripažintas netinkamas ir nepriimtas, bet tą pačią dieną įdėtas į įtakingo „dėdės“ vežimą ir privežtas prie svarstyklių, būdavo priimamas, kaip pirmos rūšies bekonas.

Valstiečiai įkinkomi į pieno gamybą. Vėl pievų, ganyklų, karvių bandos gerinimas, vėl naujos išlaidos ir pastangos, o rezultatai tie patys — pienas atpinga iki juokinausių kainų.

Išvystomas cukrinių runkelių auginimas — istorija ta pati. Runkelių auginimas suvaržomas sutartimis, mažiausias jų derliaus perteklius virš sutartyje numatyto kiekio, nepriimamas, kainos kas metai nu-

šamos, nors iš pigių runkelių pagamintas cukrus nuolat brangsta. Valstiečių išnaudojimo ir engimo specialistas Tubelis cukraus gamybos išaugimo bijojo kaip velnias kryžiaus, nes dėl to galėjo sumažėti jo dykai gautų cukraus fabriko akcijų pelningumas ir pigesni cukrų galėjo pradėti vartoti, anot jo, mėšlas valstietis.

Tokiais metodais smetoniniais laikais buvo skatinama žemės ūkio gamyba ir tokiais žulikiškais būdais buvo atlyginamas valstiečio sunkus triušas, jo kruvinas prakaitas.

Šiandien tokiai plėšikiškai žemės ūkio politikai padarytas galas. Valstiečio pagamintų gėrybių realizavimas daugiau jau nebepriskaičiuojamas nuo anglų lordų išlepinto liežuvio, nebepriskaičiuojamas spekuliantų ir smulkių vagių malonės. Dabar socialistinėje mūsų valstybėje bekonas, sviestas, pienas, kiaušinis ir t.t. gaminama ne saujelė ištukėlių buržujų, o visiems milijonams darbo žmonių. Dėl to, suprantama, dabar mūsų krašte negali būti pertekliaus, kurį reiktų išmesti, kaip tai daroma kapitalistiniuose kraštuose, kur milijonai darbininkų badauja, o žemės ūkio pagamintos gėrybės pūsta gamintojų aruoduose, deginamos, verčiamos į jūras. Sovietų Sąjungos žemėje negali žūti nei vienas grūdą, nei viena sviesto kruopelė, nei vienas mėšlos kąsnelis. Visa tai, kas atlieks nuo geriau ir skaniau valgančio valstiečio, bus mieliai už teisingą atlyginimą paimta į socialistinės valstybės aruodus ir sandėlius. Už išplėstą ir plečiamą gamybą, už geresnę gamybą valstietis susilauks ne pasityčiojimo ir skriaudos, o visų darbo žmonių pagarbos ir padėkos.

Štai kokių šviesių perspektyvų sąlygomis šiandien mes galime kalbėti apie reikalą kelti žemės ūkio gamybos našumą, apie visų žemės ūkio šakų plėtimą ir ugdymą.

Pieno ūkis, bekonų ūkis, paukštinkystė (kiaušinių gamyba) yra svarbiausios šakos, kuriomis iki šiol rėmėsi mūsų žemės ūkis. Į šitas šakas turi būti kreipiamas ypatingas dėmesys ir toliau.

Reikia tvirtai žinoti ir įsidėmėti, kad nuo šiol valstietis nebus paliktas verstis vien tik savo jėgomis, vien tik savo ūkiškais galimumais, kad dabar kiekvienas valstiečio užsimojimas ir darbas palaikyti, plėsti, stiprinti bet kurią žemės ūkio gamybos šaką susilauks valdžios ir valstybės reikalingos pagalbos ir paramos.

Pieno ūkiu besiverčiantiems valstiečiams jau dabar rūpi, kaip reikės išsiversti su pašarais, kurių šiemet kai kuriose vietose mažoka. Kai kurie yra pasiketinę karvių šėrimą menkinti, pašarą taupyti. To jokiu būdu daryti negalima. Dėl galimo pašarų nepritekliaus valdžia jau seniai susirūpino ir padarė žygių gauti koncentruotų pašarų tiek, kad jų nepriūtų ir kad jų

valstiečiai gautų atitinkamomis kainomis. Vadinas, karves drąsiai galėsime šerti taip, kad nė kiek nesumažėtų jų produkcija, kad pačios karvės nesumenkėtų.

Jokiu atveju negalima abejoti dėl karvių bandos gerinimo galimumų. Valstybė, paimdama savo žinion geriausius veislinių galvijų ūkius, užtikrina, kad krašte veislinės medžiagos, gerų reproduktorių nepriūtų. Atskirų ūkininkų laikomi veisliniai eržilai, buliai ir kuiliai kaip buvo tų ūkininkų nuosavybė, taip ir paliko. Didelį nusikaltimą daro tie veislinių reproduktorių savininkai, kurie, paklausę gandų, tuos reproduktorių kastruoja, naikina. Veislinę gyvulių medžiagą tiek valstybinuose ūkiuose, tiek ūkininkų ūkiuose, yra brangiausias mūsų žemės ūkio turtas, todėl jis turi būti ne mažinamas, o gausinamas. Visos šia linkme valstiečių dedamos pastangos bus tinkamai įvertintos ir kaip reikiant paremtos.

Jokiu būdu negalime užleisti kiaušinių ūkio, bekonų auginimo, kiaušinių gamybos, nes ir šitos ūkio šakos yra pagrindinės. Ir šioms ūkio šakoms plėsti, stiprinti ir jų gaminiams realizuoti dabar susidaro nepalyginamai geresnės sąlygos, negu kad anksčiau buvo.

Kai kam kyla gamybos apsimokėjimo klausimas. Galime užtikrinti, kad valstietis gamintojas nebus nuskrastas. Socialistinė valstybės santvarka tik tam ir kuriama, tik tam dėl jos kovojama, kad kiekvienas dirbantis gautų teisingą atlyginimą pagal jo darbą, pagal jo sugebėjimus ir pagal jo gyvenimo reikmeningumą. Todėl ir mūsų socialistinėje valstybėje žemės ūkio gaminių kainos bus nustatytos tokios, kurios atlygins ne tik į gaminių sudėtį, vertybes ir išlaidas, bet ir paties gamintojo darbą.

Cukrinių runkelių, kai kurie augintojai kelia darbo jėgos klausimą ir dėl to, pav., Pavenčių ir Panevėžio fabriku rajonuose lūkurioja su sutarčių sudarymu. Gal daugiausia dėl to pačios priežasties lūkurioja ir veislinių sėklų augintojai.

Čia vėl galime tvirtai pasakyti, kad samdomasis darbas žemės ūkyje nepanaikinas, kad apie 8 val. darbo dienos žemės ūkyje įvedimą, apie nepaprastai aukštus atlyginimus lauko darbininkams skleidžia gaudus tik kenkėjai, socialistinės valstybės priešai. Darbo tvarka ir atlyginimai darbininkams mūsų žemės ūkyje bus tokie, kokių reikalaus, kokius leis racionalaus ūkininkavimo sąlygos. Jokiu atveju nebus prileista prie to, kad valstiečiui ūkininkui stengtis ir dirbti būtų nuostolinga. Jokiu atveju nebus prileista prie to, kad pasodintas cukrinių runkelių diegas, pasėtas veislinės sėklos augalas būtų apleisti ir žūtų. Tarybų Lietuvos valdžia visuomet ras priemonių ateiti geram darbui į pagalbą.

Jauna mūsų socialistinė valstybė

Žemės ūkio komisijos turi laikytis įstatymo

Lietuvos STR dabar vyksta vienas svarbiausių įvykių — žemės pertvarkymas. Šis įvykis yra svarbus jau vien todėl, kad jis vienu metu ar kitokiu būdu paliečia visus mūsų kaimo gyventojus, kurie sudaro 80% viso krašto gyventojų. Atseit, šis žemės pertvarkymas paliečia didžiąją mūsų gyventojų daugumą, todėl nepaprastai svarbu, kad minėto darbo tiesioginiai vykdytojai — apskrinių ir valsčių žemės ūkio komisijos būtų tinkamoje savo uždavinių aukštumoje, kad jų asmeninis sąstatas, kaip ir jų darbai atitiktų savo paskirtį.

Nors daugumos minėtų komisijų sąstatas ir jų darbai yra patenkinami, tačiau neturime nutylėti ir neigiamų pusių. Priešingai, visus nesklaidumus, neteisėtumus bei iškrėpimus drąsiai ir be atodairų turime kelti aikštėn ir užgniaužti pačioje jų užuomazgoje. Tam ir yra žodžio, spaudos bei kritikos laisvė, tuo turi pasinaudoti plačios liaudies masės kovoje su savo priešais.

Iš įvairių Lietuvos kampų vis dėlto gauname daugybę nusiskundimų kaip dėl asmeninio komisijų sąstato, taip ir dėl jų darbų. Tiesa, patikrinus paaiškėjo, kad nemažas kiekis minėtų nusiskundimų neturi pagrindo, esti tiesiog pramanyti. Tačiau yra jų ir pagrįstų ir to negalima apeiti tytomis.

Ir vietų gyventojai — ar laikais ar atvykę į Valstybinę žemės ūkio komisiją, arba į vietos nuvykus minėtos komisijos nariams bei instruktoriams, patiekia eibę įvairiausių nusiskundimų.

Taip, pavyzdžiui, Balbieriškio valsč. (Marijampolės apskr.) gyventojai nusiskundžia, kad komisijos pirmininkas Lukaškas ir narys Krilavičius girtuokliauja, kad Naujalis, Šapalas ir Mažeika jiems „fundijo“ dėl savo reikalų patenkinimo. Praneša, kad minėtoji komisija per dieną kelis kartus „aplanko“ restoraną. Trakų apskr. komisijos pirmininkas J. Lapinskas yra girtuoklis, dvarininkų pakalikas ir aferistas. Už tai jis pašalinamas iš šių atsakingų pareigų. Čekiškės valstiečių nusiskundimu, jų valsčiaus komisija susidėjo iš girtuoklių, dvarininkų pataikūnų, kyšininkų. Jų „darbai“ priėjo net ligi komisijos būstinės padėgimo ir dokumentų naikinimo.

Nemaža yra nusiskundimų komisijų nariams kyšininkais ir t. t.

Skundžiasi ir dėl komisijų veiklos. Iš Veiverių valsč. gyventojų teko girdėti, kad komisija stengiasi pirmoje eilėje apsirūpinti žeme save ir savo gimines, visai neišklauso

darbininkų ir valstiečių amžinuosius priešus nubloškė, bet dar nesunkiai. Dar daug jų slypi įvairiuose plyšiuose ir pakampėse ir iš tų slėptuvių jie kaisioja savo gyvatiskus gylius. Tai iš jų lūpų iškaimo i kaimą, iš vienkio į vienkio slankioja, lyg koki maro perai, gandai gandeliai, prasimanymų prasimanymai, tai jie tais gaudais ir prasimanymais bando trikdyti ir išblaškyti mūsų darbščių rūpestingų valstiečių darbą ir ramaus pasitikėjimo nuotaikas, tai jie bando apspaudyti naujo gyvenimo saulę, kad jos skleistų, gaivinti spinduliais neprikeltų tamsybę ir skurdę užmarintų darbo valstiečių, kurie bus visų kapitalizmo liekanų duobkasiai.

Į tuos priešų mėginimus mūsų valstiečiai turi atsakyti savo išbandytu gospadoriškumu, o tai reiškia jokiu atveju nesitraukti nė iš vienos ūkiško darbo pozicijos, jokiu atveju neužleisti nė vieno darbo baro. Jeigu mes rūpestingai dirbome priešpauos, negailėstingai išnaudojimo ir paskutinės bėdos verčiami, tai dabar, kuomet sudarytos visos sąlygos savo darbą gerinti ir gerinti savo gyvenimą, kuomet mūsų darbui užtikrinta valstybės globa ir parama, savo gospadorišką kruopštumą ir budrumą turime padvigubinti, patrigubinti.

Kapitalistinėje smetoninėje santvarkoje mūsų gyvenimas buvo vargų vargas, kurio ir nuosirdžiausiu savo darbštumu negalėjome pašalinti. Dabar, socialistinėje santvarkoje, juo darbštesni rūpestingesni būsim, juo greičiau suklestės visas naujasis mūsų gyvenimas.

V. Oškinis.

vieta gyventojų nusiskundimų. Josvainių valsč. (Kėdainių apskr.) gyventojai skundžiasi neteisingu žemės skirstymu — duoda žemės savo giminėms, o su bežemiais ir smulkiais mažžemiais nenori kalbėti, nekreipia dėmesio į paduotus skundus.

Krekenavos valsč. buvo toks atsitikimas — Ona Sedauskaitė, kilusi iš Setenių km., kartu su seseria valdė 3 ha žemės. Negalėdama iš tos žemės pragyventi, išėjo į miestą tarnauti. Dabar tikėjosi gauti žemės, tačiau komisija fondan pėmė ir tuos tris hektarus. Tokių ir panašių nusiskundimų yra labai daug. Visa tatau rodo, kad i komisijas pavyko įsibrauti, prisiplakti įvairiems seno raugo elementams, kurie trukdo, kenkia, sabotuoja visą milžinišką žemės pertvarkymo darbą ir jo tempus. Vietų visuomenė turi atyžiai stebėti pačias komisijas ir jų narius, sekti jų darbus, o ką nors pastebėjus, turi tuč tuojau, pačioje pradžioje reaguoti, užkirsti neteisėtumams kelią.

Yra dar vienas, gali būti, net daugumai komisijų būdingas netikslumas, pasakyčiau, nukrypimas, arba tiesiog nesilaikymas Ministerijų Tarybos nutarimų ir Valstybinės Žemės ūkio komisijos pagrindinių instrukcijų. Ministerijų Tarybos nutarimas ir Valstybinės Žemės ūkio Komisijos aiškinimas, rodos, labai tiksliai nusako, kas yra dvarininkas ir kas yra valstietis, kam nieko nepalikti, o kam taikyti 30 ha žemės normą, kas laikomi aukštais valdininkais ir kas vidutiniais bei smulkiais. Tačiau vietų komisijos — ar tai dėl neįsigilinto į pačią dalyko esmę ar dėl kitų sumetimų — kartais vadovaujasi asmeniškėmis simpatijomis ir antipatijomis vietos nuotakomis ir įtakomis ir pamirštą patį svarbiausią, patį pagrindinį dalyką — pamirštą įstatymą.

Labai dažnai vidutinį bei smulkų valdininką-tarnautoją padaro neteisėtu bei abejotinu būdu įsigijusių turtą aukštu valdininku ir atima iš jo visą žemę, nors įstatymas liepia jiems palikti 10 ha. Arba dvarininko Komaro baudžiauninko dukterį padaro, kaip ji pati verkdamas pasakojosi, ponio dvarininke vien dėl to, kad ji turi pirkusį dvaro centrą, ir dėl to nepalieka jai nė trupučio žemės. Liaudies mokytojas, kuris gyvendamas kaimo užkampyje susitaupe ir nusipirko žemės ir ją pats su savo šeima dirbo, bet dėl inspektoriaus kaprizo buvo iškeltas kiton vieton ir dėl to btvo priverstas savo ūkį išnuomoti, paverčiamas aukštu valdininku ir jam nieko nepalieka. Koks nors pagyvenęs gydytojas ar mokslininkas, turis mūsų tautai ir tautinei kultūrai nuopelnų, paverčiamas nežinia kuo ir iš jo paimama visa žemė, nors ūkyje visą laiką gyveno jo šeimos nariai.

Tokių ir panašių įstatymo nesilaikymo atsitikimų yra labai daug. Dažnai komisijos, atrodo, nesistengė įsigilinti į įstatymą, o vadovaujasi kuriuo nors ūkiu. Šūkis yra labai bendras dalykas, o įstatymas apima ir numato įvairius konkrečius atvejus. Jie nurodo, kaip vykdytojai tokiais atvejais turi pasielgti. Gyvenimas yra labai įvairus ir konkretus, todėl nepakanka bendrų šūkių, tam ir leidžiami įstatymai, kad bendrus šūkius konkretizuoti ir taikinti gyvenimui, tam rašomi jų aiškinimai, leidžiamos instrukcijos. Įstatymų nesilaikymas yra žalingas visais atžvilgiais. Pirmiausia jis kelia visuomenėje nepasitikėjimą vyriausybe ir jos darbais. Smetonininkai ir kitos buvusios vyriausybės rašydavo įstatymus ir jų nesilaikydavo. Žodžiai buvo vienoki, o darbai kitokie. Socialistinėje Tarybų Lietuvoje to nėra ir negali būti. Mūsų įstatymai rašomi tam, kad jais vadovautųsi gyvenimo praktikoje, kad jie nurodytų tikslų ir aiškų kelią kiekvienu konkrečiu atveju. Įstatymų nesilaikyti, reiškia iškrypti iš teisingo kelio, ineiti neaiškumą, nepasitikėjimą. Todėl labai svarbu, kad įstatymų vykdytojai, šiuo atsitikimu — apskrinių ir valsčių komisijos — įsigilintų į teisingai suprastą įstatymą ir savo darbuose juo ir tik juo vadovautųsi, nepasiduodami jokiomis vietos nuotakoms bei įtakoms. M. Meškauskienė

Mokslas ir menas visiems darbo žmonėms

Švietimo viceministeris J. Žiugžda sutiko painformuoti „Valstiečių laikraščio“ bendradarbių apie aktualiosios darbo žmonių švietimo reikalus:

— Išplečiamas valstybinis pradžios ir vidurinių mokyklų tinklas, ir mokslas nemokamas visų laipsnių. Ukininkams tai bus gana didelis palengvinimas. Ypač dabar didelį palengvinimą pajus tie, kurie leido vaikus į privatinės mokyklas, kurias laikė įvairios klerikalinės organizacijos, o dabar jų vietoj steigiamos valstybinės. Mokyklų programos bus labiau priartintos prie gyvenimo, pašalinant tuos dalykus, kurie gyvenime nereikalingi, o sustiprinant tuos, kurie būtini gyvenimui geriau pažinti ir jam gerinti. Pav., pirmiau Lietuvos mokykloje buvo verčiami mokyti mažai reikalingos prancūzų kalbos, o rusų kalba — Didžiosios Socializmo Tėvynės kalba — buvo beveik išstumta. Dabar rusų kalbos mokymasis bus sustiprintas, kad mokslo jaunuomenė ir visa Lietuvos visuomenė galėtų tiesiogiai pažinti socialistinės kūrybos kelius iš pirmųjų šaltinių ir kad Lietuvos darbo žmonės galėtų užmegzti glaudesnius santykius su visos Sovietų Sąjungos darbo masėmis. Be to, vidurinėse mokyklose mokiniai mokysis dar vienos kurios svetimos kalbos: vokiečių, anglų ar prancūzų.

— Lotynų kalba vidurinėse mokyklose (gimnazijose) visiškai nebus dėstoma; kam ji bus reikalinga, tas galės pasimokyti aukštojoje mokykloje.

— Išmetus nereikalingus dalykus iš programos, patys mokslas mokyklose bus sutrumpintas: vidurinė mokykla (gimnazija) bus šešerių metų, o pradžios mokyklos kursą šiemet galės baigti ne tik šešiasis, bet ir penktasis skyrius. Tuo būdu Lietuvos mokykla ir savo programos apimtimi bei turiniu ir metų skaičiumi priartės prie visos Sovietų Sąjungos mokyklos.

— Taip pat bus pertvarkytas ir aukštųjų mokyklų (universitetų) mokslas, kad jis būtų susijęs su gyvenimo reikalavimais ir visiems prieinamas.

— Kadangi dėl tautininkų režimo labai daug darbo žmonių buvo atstumta nuo mokslo, tai dabar reikia

rūpintis švietimu ir tų, kuriems savo laiku mokykla buvo neprieinama. Dabar švietimo ministerija ypač rūpinasi suaugusių švietimo organizavimu. Suaugusiems šviesti bus steigiami įvairūs kursai, taip pat ir pradžios ir vidurinės (gimnazijos) mokyklos.

— Bus organizuojamos visiems prieinamos bibliotekos ir skaityklos, bus kuriami liaudies teatrai, klubai kad ir mokslas ir menas būtų prieinami lygiai miesto, lygiai kaimo darbo žmonėms. Kad darbo valst. ir kaimo darbininkų vaikams sąlygos mokyti vidurinėse ir aukštesiose mokyklose būtų prieinamesnės, bus rūpinamasi įkurti bendrabučių moksleiviams.

— Dabar vyksta didelis žemės pertvarkymas, aprūpinimas žeme

bežemių ir mažžemių darbo valstiečių ir į tą darbą yra įtraukta mokytojų ir vidurinių mokyklų mokinių. Švietimo ministerija, nenorėdama to darbo sutrukdyti, nutarė atidėti mokslo metų pradžią dviem savaitėm — mokslas prasidės rugsėjo 16 d.

— Apskritai, visas švietimo ir mokytojų darbas bus tvarkomas taip, kad Tarybų Socialistinė Lietuva visiškai susilygintų su kitomis Sovietų Sąjungos respublikomis ir kad mokykla padėtų Lietuvos darbo žmonėms aktyviai ir sąmoningai žengti tuo socialistinio gyvenimo kūrėjų keliu, kuriam nepalaužiamas pagrindus nutiesė Didžiojo Stalino genijus, — baigė vice-ministeris.

J. Rimas

LABAI AKTUALI KNYGA

P. Šinkūnas. SSSR geografija. Spaudos Fondo leidinys, Kaunas, 1940 m., 460 pusl. Kaina 10 Lt.

Parašyti geografinį veikalą apie SSSR, apie kraštą užimančią šestąją sausumų dalį, yra labai sudėtingas ir sunkus darbas. Geografas P. Šinkūnas, autorius ir kūrėjas beveik visų mūsų geografinių vadovėlių, jau seniai ruošėsi ir pradėjo rašyti SSSR geografiją, bet tik dabar sukaupęs jėgas ir su nepaprastai pakelia nuotaiką gražiai ši darbą užbaigė. Užbaigė gražiai, ne žiauriosios reakcijos laikais, o tik dabar po istorinės birželio 15 dienos, t. y. po tos dienos, kai tekančios saulės raudoni spinduliai nušvietė Lietuvos žemę ir atgaivino visą jos gyvenimą.

P. Šinkūno SSSR geografiją galima suskirstyti į tris dalis. Pirmoje dalyje (1—95 pusl.) autorius aprašo SSSR kraštą fizinės geografijos atžvilgiu. Čia autorius apžvelgia šios milžiniškos valstybės sienas, supančius ją vandenynus, jūras, vidaus vandenį — upes ir ežerus, reljefą, klimatą, dirvožemį ir net biogeografinius elementus. Antrojoje dalyje (96—150 pusl.) autorius giliai nagrinėja SSSR ūkio geografijos atžvilgiu ir trečiojoje dalyje (151—449 pusl.) — paliečia SSSR valstybinę santvarką, o taip pat aprašo jau daugiau regioninės geografijos atžvilgiu

SSSR respublikas.

Išsiskaitę P. Šinkūno SSSR geografiją išvystame, kaip toli, toli mes esame atsilikę nuo SSSR politinio, kultūrinio ir ekonominio gyvenimo. SSSR vyksta tokia dinamika visose srityse kūryba, kaip niekur kitur. Ten kuriamas naujas gražus darbo žmonių gyvenimas, ten ūgdomas naujas humaniškas neegoistinis žmogus.

Visos trys veikalų dalys yra moksliskai pagrįstos naujausiais duomenimis, kokius tik mūsų sąlygose galima buvo gauti. Gale knygos aurodyta gausi autoriaus panaudota literatūra.

Knyga iliustruota dailiomis nuotraukomis, o taip pat meniškai atliktais dail. V. Mackevičiaus žemėlapiukais. Knygos viršelis išpūdingas ir prasmingas. Taip pat dail. V. Mackevičiaus paruoštas.

SSSR geografija vaizdžiai parašyta, lengva vadovėliška visiems prieinama kalba, ir todėl lengva skaityti. Knygos autorius atliko didį darbą. Skaitančioji visuomenė, perskaičiusi jo SSSR geografiją, liks jam dėkinga.

Bet ar pasklis ši knyga plačioje visuomenėje? Ne! Kaip ši knyga gali rasti ant darbininko ar komjaunio stalo, jei Spaudos Fondas užrašė ant knygos viršelio atbaidančią kainą — 10 Lt.

Dr. K. Bieliukas

Ką aš mačiau SSSR

Mieli skaitytojai, noriu su jumis pasidalinti išpūdziais, kuriuos patyriau lankydamas brangųjį SSSR kraštą.

Su pakilusia nuotaika ir entuziazmu apleidome Lietuvos padangę. Greitasis ekspresas įnešė mus į stebuklingąjį SSSR kraštą. Pro traukinio langą, lyg ekrane, įvairiomis varšomis nudažyti jėgų laukai ir gražiosios stovybos viliojo mus nepailstamai stebėti gražiuosius regionus. Jau pirmoje stotyje Gudo-guose, vietinių draugų buvome broliškai sutikti, ir šis nepaprastas rūpestingumas, broliškas lyderis mus visą kelionę.

Didžiosios SSSR draugai buvo mums broliai, globėjai ir pasiliko pavyzdžiu ateities gyvenime. Žodžiu, visa kelionė buvo lyg sapnas, lyg pasaka, o ne tikrovė.

Pasiekus gražiąją MASKVĄ, mūsų susižavėjimui nebuvo ribų. Tai moderniškas socialistinės santvarkos kūriny, tai viso pasaulio socializmo lopšys, iš kurio sklinda teisybės mokslas ir visą pasaulį. Ir mes, mažos valstybės piliečiai, kurie visą laiką buvome engiami ir niekinami, šiandien galime gerėtis socialistinės santvarkos kūryba.

Man, kaip valstiečiui — ūkininkui, ypatingai buvo įdomu pamatyti žemės ūkio parodą. Ir iš tikrųjų buvo kuo domėtis — ne pažangą, o tiesiog stebuklus teko pamatyti.

Sodininkystės ir daržininkystės srityje pasiekta didžiausi laimėjimai: pav., Čičinas yra išauginęs vaismedžius panašius į karklo krūmus, kurie ir didžiausius žiemos šalčius lengvai pakelia. Vaisiai ant Čičino medžių auga puikiai. Būtų gera, kad tokių vaismedžių ir į mūsų kraštą būtų atgabenta, tada nereikėtų nuogastauti dėl žiemos šalčių.

Arba vėl — Lysenkos kviečiai, tai daugiamečiai ir didžiausius žiemos šalčius atsparus augalas, kuris derlių taip pat duoda gerą. Žodžiu, visame žemės ūkyje padaryta nepaprasta pažanga.

Žemės apdirbimas taip pat nepaprastai subolulintas ir mechanizuotas. Moderniškos mašinos, kaip pav., kombainai, traktoriai ir pan. pakeičia gyvąjį darbo jėgą motorizuota darbo jėga. Mašinos yra nepaprastai tobulos ir darbą atlieka greit ir tobulai. Geniali socializmo

politika modernųjį mokslą ir išradimus panaudojo žmogaus gerbūviui ir jo gyvenimui palengvinti.

Teko matyti ir kolchozinių gyvenimą. Buvome nuvežti į LENINO kolchozą, kurio plotas užima apie puspenktą šimto ha žemės. Septyniasdešimt ha užima sodas — likusi dalis pavesta daržininkystei. Įrengimai nepaprastai puikūs. Daržų laistymą atlieka specialiai įrengti kanalai ir laistytuvai.

Žodžiu, negalima apipasaoti ir nušviesti visų SSSR laimėjimų kultūros srityje.

Socialinė nelygybė visiškai panaikinta. Žmonių veiduose atsispindi laimingas pasitenkinimas ir energija naujai kūrybai.

Mus nepaprastai stebino požeminiai traukiniai, kuriais teko važinėti po Maskvos miestą ir nuostabūs Maskvos — Volgos kanalas, kuriuo plaukėme ištisą dieną — tai vis nauji laimėjimai technikos ir kultūros srityje.

Buvome atlankyti LENINO muziejų, o taip pat viso socialistinio pasaulio šventovė — LENINO mauzoliejų. Tai nepaprastai didingos ir brangios vietos. Muziejuje atsispindi visos Didžiojo žmogaus gyvenimas, jo vargai ir kančios kovojant už žmonijos laisvę ir gerovę. Mauzoliejus, tai šventovė, kurioje ilsisi Didžiojo žmogaus palaikai, žmogaus, kuris atnešė pasauliui naujo gyvenimo saulę.

Žodžiu, neįmanoma nupasakoti mūsų išpūdzio ir pergyvenimų, kuriuos patyrėme lankydami tas brangias ir širdžiai artimas vietas. Ir aš vieno tetrokštu, kad greičiau pasiektume tą, ką turi SSSR piliečiai.

Po išpūdingos kelionės, broliškos globos lydimi leidomės atgal į savo gimtąjį kraštą. Parvykęs į savo samaną bakūžę, sužinojau, kad Liudvinave, vietos profsąjungos iniciatyva yra rengiamas didžiulis mitingas. Nespėjus nusivilyti kelionės dulkių, leidausi į mitingą papasakoti savo patirtus išpūdzius. Mitinge buvo susirinkę per 300 žmonių. Mano pasirodymas buvo suktas aplodismentais ir šūkiu „pasiilgę laukiamo Jūsų pranešimo“. Nors ir nukamuotas kelionės, bet ryžausi papasakoti savo išpūdzius patirtus brangioje SSSR. Ir visą, ką čia aprašiau, buvo pranešta didžiuliam mitingui Liudvinave.

J. Apolskis

I.

Diena jau stovėjo prie slenksčio. Saulė leidosi už Puhalskio miškų, už plačių žemaitijos girių, raudoni žarai driekėsi danguje ugningomis pašvaistėmis ir atrodė, lyg sniegas degančiomis žvakelėmis nubertas, o sniego buvo kai kur iki kelių. Kaimai, trobelninkai, baudžiagūstės nurimo, susigūžė, kaip alkani, pašūrpę paukščiai, tik kur-ne-kur žybtelėdavo švieselės, ir vėl užgesdavo.

Ir šaltis, ir sniegas užklupo visus aplinkui taip netikėtai, tarytum kritęs iš dangaus kerštas, nes nei vienas dar nespėjo nei kailinių susilopyti, nei žabų, kiek reikia, prisivežti. Vaikai tebelakstė po trobas pusbasiai, palaidais, sujuostais marškinėliais, vyrai, pratę visą vasarą ir rudenį dėvėti vienomis drobinėmis kelnėmis, iš kur kas sumanę traukė senus skarmalus ir vilkos ant kūno, kuriame buvo tiek maža kraujo, bet daug širdies, daug dvasios besiblaškančios, beaimanuojančios geresnio gyvenimo. Ir tik toji dvasia juos bešildė.

Tik Puhalskio rūmuose, tik jo dvare bėgiojo žmonės, girgždėjo vartai, sklido įvairūs balsai; tačiau drauge su gėstančiomis žaromis, drauge su pilku melsvumu neatsklidavo iki sodybų, nebestebino jų.

Tačiau rytas buvo gražus. Vėl pakilo saulė ir nuvijo speigą, nupliauskino spindulių botagais šaltį į girias, į nežiną; baudžiauninkai, lengviau a.sidusę, linksmesnėmis akimis žvalgėsi, išėję iš trobesių, ir, tais pačiais, nelopytais kailiniais apšvilkę jautėsi, kaip prie krosnies, kinkydami arklus važiuoti miškan atlikti lažo — privežti grafiui malukų.

Taisėsi miškan ir senis Rimša, nors ir tebeneįėjo dar ant galvos randą, o jo širdis buvo tarytum skelta pusiau. Sielvartavo senis dėl savo dukters ir niekaip negalėjo išmanyti, dėl ko ji, visą amžėlį gra-

žiai išgyvenusi, tokia staigi ir skaudinai nelaimė užgriuvo. Už ką jo dukterį uždarė į pakūtnamį? Kalbų begales girdėjo jo sena galva, širdis kraujuose plūdo. Nužiūrėdavo jis savo pačią šalčiu veriančiomis akimis, bet netikėjo, kad jo dukterė palaidūnė. Tyčia grafas suraizgė, tyčia sugėdino merginą. Bet ką dievas žemę baudžia, tai dangų atpildo. Kentėjo jis tyliai, niekam nesiskųsdamas. Puikybė — sunkiausia nuodėmė. Nepaklusnumas — puikybės brolis, galvojo jis. Ir aš buvau pasikėlęs į puikybę, norėjau susilyginti su ponais, kurie už dukteris, už savo pačias kalavijais badosi, šaudosi. Mūsų dalia kitokia: kentėk ir melskis. Vargšas Rimša. Negi jis, ponų užguitas, kitaip galėjo galvoti...

Jau Rimša buvo pasikinkęs arklelį, jau buvo bejsimetąs kirvį, kai atėjo iš dvaro tarnas.

— Išsikinkyk arklį, šiandien šventė.

— Kad, rodos, ne.

— Šiandien mūsų maloningasis grafas kelia didelę puotą.

— Ar tai pirmą kartą?

— Neniurnėk, Rimša. Neįsilis.

tyk ilgai pykti. Mūsų grafas vakar gavo iš karaliaus gromatą, kad jis pakeltas į maršalką.

— Dieve, jam padėk, — ramiai tarė Rimša, — kiek širdy šilimos nejausdamas.

— Taigi, kad per valandą visi bū-

tumėt prie dvaro palociaus! Poną maršalką reikės pasveikinti, o paskui gersit, kol regėjimo neteksit.

— Aš negaluoju.

— Nespitriok, Rimša. Suprantu

tave. Pasveikins grafa, malonės

paprašys ir apturės.

— Aš negaluoju.

— Nespitriok, Rimša. Suprantu

tave. Pasveikins grafa, malonės

paprašys ir apturės.

— Aš negaluoju.

— Nespitriok, Rimša. Suprantu

tave. Pasveikins grafa, malonės

paprašys ir apturės.

— Aš negaluoju.

— Nespitriok, Rimša. Suprantu

tave. Pasveikins grafa, malonės

paprašys ir apturės.

— Aš negaluoju.

— Nespitriok, Rimša. Suprantu

tave. Pasveikins grafa, malonės

paprašys ir apturės.

Jonas Marcinkevičius

GRAFO ŠIRDIS

Ištrauka iš naujo romano apie mūsų senovę

— Dėkui, geras žmogau. Ateisiu. Bet pasveikinti tai nemokėsiu.

— Yra jau paskirti meistrai — kalbėtojai, tik nusilenksi ir užteks. Paties rusų cesoriaus paslas yra atvažiuogę, daug kunigų, pralotų suvažiuos, generolų, kunigaikščių.

— Šitaip dar nė karto nebuvo, — nustebo Rimša.

— Iš trobos išbėgo Rimšienė, jau pasirengusi pulti grafo pasiuntiniui po arkliu.

— Ir tu, boba, ateik, — mostelėjo jai tarnas, — pas grafa į svečius, supranti? Turėsi dainuoti, šokti.

— Sena aš, ponuli, kad tik mano dukrelė nuo bausmės ateistų.

— Išleis, sakau jums, visus išleis. Šviesiausias grafas maloningas.

— Taigi, jau bėgsim, jau ateisim, — įsiterpė Rimša.

— Visiems jau pranešta, tik ne-

vėluokit.

Nuėjo grafo tarnas, net arklys prunkstė, o Rimšai, vienas į antrą pasižvalgę, nė žodžio netarę, sugrižo į trobą ir skubiai rengėsi.

Keliais, keeliais kiūtino baudžiauninkai uždusdami, paklupčiodami į dvaro rūmus. Kai Rimšai atėjo, jau žmonės vilnijo, jau nebegalima buvo prisimušti. Šiaip taip pro pečius pasistypčiodamas, Rimša matė grafa stovintį ant laiptų papėdės prie viešųjų durų, kažkokių blizgučių, barzdočių ir kunigų apstotą. Buvo tylu. Staiga nugirdo jis kalbant ūkininką Svirplį, stambų ir diktą, kurį vos trys arkliai paveždavo.

— Šviesiausias grafe, mūsų čia visų geradari, — gaudė jis žodžius žemaitiškai, — puolame šviesiausiajam grafiui po kojų ir laimingiausiai

pareiškiamo, kad mūsų širdys pilnos meilės ir džiaugsmo, kad ponas grafas jau esate maršalka.

Grafas stovėjo ramus, o šalia jaunoji grafienė ir tokia graži, tokia rimta, sakytum nupiešta drobėje.

Vėliau kalbėjo antras, tai buvo urėdas. Jis šaukė garsiai, vieną ranką pakeldamas, tarytum rodytų į dangų, kad ir ten, iš tų aukštybių, pats dievas jį laimina... Šitos kalbos Rimša nesuprato, nes visi kalbėjo lenkiškai.

Linkėjimai vis dėlto tęsėsi ilgai, nes kalbėjo dar kitos parapijos klebonas Obloček. Aiškino storulis, kad baudžiauninkai gyvena pas poną grafa kaip danguje, citavo šventraščio posakius ir vis tokius smailius, tokius parinktus, kad tikrai atrodė, jog ir klebonas, ir grafas vargšai, o baudžiauninkai viskuo pertekę. Pagaliau, matyti, grafiui tie pagyrimai net įgriso. Jis mostelėjo ranka, ir muzikantai sugrojo kažkokį maršą, kokio baudžiauninkai niekuomet nebuvo girdėję. Vieni ėmė trepsėti kojomis, šaukti ir mėtyti kepures aukštyn, kiti įsi-karščiauviusiuosius tramdė, jiems grumojų, tretė ėmė dainuoti, nes prisiminė, kad taip tarnas sakė. Darnumas iširo. Grafienė nusijuokė, kažką sušnibždėjo grafiui į ausį, o šis, vėl mostelėjęs rankomis, visus nutildė.

— Džiaugiuosi, — prašneko grafas, — kad atėjote mane pasveikinti tokia iškilminga man valanda. Visuomet būsiu, kaip ir buvau, teisingas jums tėvas, nes tik teisingas tėvas už piktą baudžia, už gera atpildo. Ura mūsų garbingajam cesoriui Mikalojui pirmajam!

— Ura-a-a-a-e-e!

— Ura-a-a-e-e-e!

Vaitas Rudaitis palipsėjo paaiškino. — Baudžiauninkai, lažininkai, ūkininkai, visi, visi paklausykite mano žodžio! — sušuko jis, kiek prikimsiu balsu. — Maloningasis mūsų grafas gavo iš cesoriaus bajorų maršalkos lazdą. Jis dabar bus visos Zemaitijos ponų ponas. Veizėkit, klausykite jo, kaip avinėliai, nes jis nebus jums vilkas. Ar suprantat mane?

Skystokas betgi riksmas nuaidėjo už parko.

— Ir maloningasis grafas praneša visiems, kurie padarėte kokią blėdį, nusikaltote, jis dovanuoja. Jis paleidžia visas iš parupkyno, iš geležinių pančių iškala pagautuosius į rekrūtus. Dieve, laimink mūsų grafa!

Škart neapsakomas riksmas ir klykavimai nuaidėjo toli, toli, škart už visus garsiau šaukė abudu seniukai Rimšos, nes, mat, jų dukterė grafo buvo įmesta, kad nesuikto būti jo sugulovė. Ji gi bus paleista...

— Girdėjai? Sakė, kad nebus vilkas, — ėmė šnibždėti baudžiauninkai.

— Visų ponų ponas.

— Su augsine lazda vaikščios.

— Nebus vilkas, kol bus persisotinęs.

— Užčiaupkit burnas! — šuktelėjo Rokas Šilgalis.

— O tau kas?

— Ar ir tu maršalka būsi?

— Paklausykite manęs, nutilkit!

— Tai šnekėk, šiandien vis tiek bizūnų negausi!

Rokas įlipo į liepą taip vikriai, kaip katinas.

— Šviesiausias grafe, — šaukė jis žemaitiškai. — Ne arielkos mums duok, ne tancius liep šokti! Miško pridėk bent po vieną eglaitę, nuo lazdu, nuo bizūnų apsaugok!

Visi aptilo, visų akys įsmigo į Roką, tarytum proto netekusį. Tačiau jo kalba juos tramdė.

(B. D.)

Džiova, žemes pertvarkymas ir statyba Žemaitė – didžioji liaudies rašytoja

Dr. K. Grinius „Darbo Lietuvos“ Nr. 66, nurodęs, kokią žalą mūsų krašto darbo žmonėms daro džiovos liga, kaip ji ypatingai pakerta mažiau pasiturinčius, menkai pavalgančius, bioguose butuose gyvenančius darbininkus ir valstiečius, rašo:

„Dabar atėjo naujas žemės pertvarkymas. Kaip laikraščiai rašo, žada būti išdalinta apie 600.000 hektarų bežemiems ir mažžemiems. Leiskime, kad iš to susidarys apie 60.000 sodybų, kuriose bus apie 300.000 gyventojų.

Galima laukti, kad jie bus sotesni ir labiau pasiturį, negu dabar. Iš to tiesiog išeina, kad jie nuo džiovos mažiau mirs, negu iki šiol. Žinoma, nereikia užmiršti, kad taip bus, jei iš tos žemės bus gauta ne mažiau raudos, kaip dabar, kitaip sakant, jei sugebėsime organizuoti ir produktingai sumaniai dirbti. Tada tik gali būti visiems gera gyventi, kai maisto, avalynės, drabužių, butų ir kitų žmogaus gyvenimui reikalingų dalykų būna ne per mažai. Kur tokių būtinų žmonių reikmenų per mažai pagaminama, ten nėra ko laukti visuotinės gerovės ir džiovos žymės — mažėjimo. 1922 m. žemės reforma Lietuva nugalėjo, nors dvarininkai tada pranašavo, kad iš tokios reformos badas kils. Bet jie apsiriko, nes žemės našumas ne tik nenusmuko, bet pakilo. Iš dabartinio žemės pertvarkymo žemės našumas su plačia valstybės pagalba taip pat pakils.

Vienas dalykas čia gali kelti nemažą susirūpinimą. Tai naujakuriams trobesių ir gyvenamųjų butų klausimas. Neįsivaizduojame, kaip dar nuo prieškarinių metų užsienį plukdymas privedė prie to, kad miškų nepritenkame; sako, kad kai kurių urėdijų jau 1925 m. kirtimai į užsienį išvažiuojo. Plytų nors ir galėtume pasigaminti, nes molio turime, bet nelaimė ta, kad jų degimas brangus ir dėl to plytų namai bent iki šiol ne visiems prieinami. Prieš dvejetą, trejetą metų būdavo pilnų laikraščiai straipsnių apie būsimą mūrinę Lietuvą. Bet praktiško pritaikymo tuomet paskelbtų sumanymų iki šiol dar nematyti. Naujakurys savo šeimai negali apsieiti mažesniu butu, kaip 45 kvadratiniais metrais grindų ploto arba, priskaitant virtuvę, priemenę, sandėliukus, mažų mažiausiai reikia turėti 10x10 metrų gryčią, arba apie 300 kubinių metrų pastatą. Dabartiniu brangmečiu toks pastatas atsietų apie 6000—9000 litų. O kur dar tvartai, kluonas, svirnelis? Žiūrėk, vieni trobesiai naujakurio sodybai be 15.000

litų neatsiras. Tad 60.000 naujakurių tik trobesiams reikėtų apie 900 mil. litų. Tegul, išdėdysiu tą sumą kokiai 10-čiai metų, skiriančiai kasmet po 90 mil. litų, gal ir išsiverstume su savo pajamomis. Bet kur dėtis naujakuriams, iki susilauks jie naujų trobesių. Bet išėjimą vis dėlto, nors ir ne tobulą, galima rasti.

Yra senų trobesių tuose ūkiuose, kuriuos dabar naujakuriams skirsto. Pagal 1930 m. surašymą viso kaimuose sodybų yra be Vilnios Lietuvoj apie 300.000.

Stambesni ūkininkai, kaip parodė Dr. Br. Minelga (žiūr. Kova su Džiova 1938 m.), turi visai pakenčiamą butų kūbaturą ir net galėtų kiek perleisti jos ir kitiems. Bet kiek atsirastų trobesių, kuriais galėtų naudotis naujakuriai, nėra tikrų žinių. Bet tai gal nesunku būtų tebedirbantioms prie žemės pertvarkymo vykdomo komisijoms surašyti. Gal iš to šaltinio galėtų gauti pakenčiamą pastogę ir naujakurių dalis. Žinoma, lietuviai praprātę gyventi kas sau, atskirai, bet reikalui atėjus pasispaustų ir priimtų netikėtus įnamius bent kuriam laikui.

Be to, yra dar daug svirnių, kurie dažnai apytušti stovi. Mums, kovotojams su džiova, jau seniai tekdavo kalbinti valstiečius, kad svirnuose išsikirstų langus ir pasidarytų įmanomą vasarnamį esantiems šeimoj džiovininkams atskirai, bent vasarą, pagyventi. Iš tikrųjų, svirnai daugiausia iš rastų pastatyti, ir, apšildymą įsitačius, tiktų ir nedidelei šeimai žiemoti.

Paprastai pas ūkininkus ant pirkių ir seklyčių esti tuščias aukštas, kur galima būtų įsirengti bent dvejetą, trejetą kambarių arba vietą javams susipilti. Atrodo, kad naujakuriams laikinai priimtų šiokių tokių rezervų atsirastų. Reikėtų tik nustatyti planą, kaip tai sunaudot, kiek skirti tam reikalui pinigų, kur jų gauti.

Į pačią naujakurių trobesių statybą čia nenorėčiau kištis. Tai dalykas specialistų inžinierių ir agronomų. Jų dalykas nustatyti projektus, tipus, statybos medžiagą. Primišiu tik naujoviškus namų gaminių fabrikus, kurie per keletą dienų pagal užsakymą atveža ir pastato visą namą. Štai 1940 m. vasarą inž. L. Dovsinas Kauno Karo ligoninės sodne atvežęs iš Vilniaus (ten yra toksai fabrikas) pastatydino 38x6,20 m. gyvenamą namą ligoniams laikyti. Gal galima būtų kur toliau SSSR miškingose vietose fabrikuoti Lietuvai pigius trobesius ir gabent iš ten pas mus.

Statybos dalykas palengvėtų, jei mūsų respublika gautų ilgalaikę didesnę lengvomis sąlygomis paskolą, juo labiau, kad žemės pertvarkymas pareikalaus ne tik trobesiams, bet ir kitiems dalykams naujų nemažų išlaidų.

Neužmirštinas dar vienas klausimas. Užėjus ir susitvarkius pas mus tarybinei socialistinei santvarkai, gimimai turėtų padažnėti, o mirimai pamažėti. Mat, manoma, jog tėvai, bijodami, kad jų vaikams teks blogiau gyventi, kaip jiems patiems, vengia daug vaikų turėti, ypač vaikų nenori turtingesnieji gyventojai. Naujojoje socialistinėje santvarkoje tėvams ir motinoms per daug rūpintis vaikų ateitimi ne taip jau labai reikėtų, nes gausioms šeimoms bus žymesnė parama iš valstybės pusės, savo keliu bus pakankamai pristeigta sveikatos centrų ir kitų vaikams globoti įstaigų, taigi, reikia laukti didesnio gyventojų prieauglio. Jei dabar kasmet pribūdavo pas mus naujų piliečių po 10 kiekvienam tūkstančiui gyventojų, tai po kelių metų tas prieauglio rodiklis gali pasiekti 12—15, vadinasi, kasmet pribus ne 25, bet apie 40 tūkstančių naujų žmonių. Jiems taip pat reikalingas bus grindų plotas ir pakankama kambarių oro kūbatura. Ir čia reikalinga platesnė statyba.

Žemaitė — vargstančio kaimo duktė. Ji jaunystėje matė, kaip ponai mušė, engė valstiečius baudžiauninkus. Ir kai 1863 metais valstiečiai sukilo prieš carą, prieš ponus, ji buvo to sukilimo dalyvė. Žemaitė pradėjo kurti bedirbdama lauko darbus, bevargdama su vaikais. Ji per visą savo gyvenimą buvo liaudies gelmėse. Todėl ji labai gerai pažinojo žmogų, kurį ji vaizdavo. O ji vaizdavo valstietį, darbo valstietį.

Valstiečio ilgas varginas darbas, vargas, mokesčiai, tamsa, — visa tai ji atidengė, atvaizdavo savo kūryboje. Dvarininkai, ponai ne tik liaudį spaudė, išnaudojo ūkiškai, atimdami per mokesčius, per bankus, per prekes jos darbo vaisius, bet ją laikė prietarų naguose. Kalė į galvą melą, kad ji nesusiprastų, nepakiltų, nenumestų jų jungo. Ir šit atėjo Žemaitė ir pasakė: **liaudį turi valdyti pati liaudis!** Ji savo liaudišku ugningu žodžiu ją grūdino, ugdė šviesesnį, teisingesnį gyvenimo viltį.

Žemaitė 1921 metais rašė: „Grižau Lietuvon ir Lietuvos neradau!“ Nes Lietuvą valdė lietuviški ponai. O Žemaitė nuo 1863 metų sukilimo kovojo už tai, kad liaudis paimtų savo likimą ir savo rankas. Ir Lietuvos liaudis jau 1918 — 1919 metais buvo laimėjusi: įkūrė Tarybų Lietuvą. Tačiau lietuviškoji buržuazija, remiama interventų, ją paskandino darbininkų ir valstiečių kraujuje. 1921 metais, po Panemunės karėvių sukilimo, mūsų tėvynėje tesiesautė karo lauko teismai ir sušaudymai. Argi tada Žemaitė galėjo rasti Lietuvos? Ji kovojo prieš carizmą ne tam, kad liaudį surakintų lietuviški ponai, kad liaudį surakintų Smetona.

Kai 1915 — 1916 metais karas degino sodybas, trypė valstiečio užsėtus laukus, kai valstietis bėgo iš šiaudinės pastogės, Žemaitė organi-

zavo pabėgėlių gelbėjimą nuo bado, šalčio. Tačiau Smetona ir Martynas Yčas tuos pinigų kišo į savo kišene. Tą patį liudija Žemaitė savo raštų IV-tame tome. Ji prieš tuos pinigų patriotus griežtai, nenuilstamai kovojo, protestavo. Ir jau tada ji juos vadino **tautininkais — liaudies priešais.**

Lietuviški ponai valstiečiui davė paniekinantį vardą: **mužiką**. Reiškia: valstietis tamsus, kvailas, chamas. Savamokslė Žemaitė, 50 metų tylė, pasiūsiusi su puodais prie krosnies ir ląksčiusi su grėbliu po laukus, negalėjo viso to pakęsti, praleisti tylomis. Ji pradėjo kurti, rašyti: šviesti liaudį, kovoti už liaudies laisvę ir naują gyvenimą. Ir ji per visą savo amžių nenutolo nuo jos nė per žingsnį. Ji nieko savo kūryboje neišgalvojo, nepagražino. Ji matė darbo valstiečio vargus, skriaudas, sunkų darbą, juodą likimą, purvą, kaimietės ašaras, paniekinimą, kančias dėl vaikų, — ir ji visa tai atvaizdavo.

Šit kodėl smetoniškas režimas didžiąją liaudies rašytoją Žemaitę šmeižė, niekino, mažino jos vertę lietuvių tautai. Kaimas, valstietis, ją seniai pažįsta ir myli, myli. Jis troško ją skaityti, su jos mintimis žengti į tokį gyvenimą, kuris numestų nuo jo pečių skolų ir bankų našatą, kuris apsaugotų nuo antstolių, nuo lietuviškų ponų. Tačiau valstietis jos neskaitė prieš savo norą: jos knyga kainavo 10 litų. Smetona statė, steigė kalėjimus, karčiamas, šnipų tinklus, bet ne bibliotekas kaimui, liaudžiai. Tik šiandien, kai arimuose prasideda naujas gyvenimas, kai valstietis nuo Socialistinės Tarybų Lietuvos gauna žemės, amžiams nusikrato nuo antstolių, — ateis į liaudį pigi knyga, ateis Žemaitė.

Sovietų Sąjungos valstietis jau seniai gali skaityti savo rašytojus, savo klasikus. Nes ten knyga pigi. Nes ten kaimas turi bibliotekas, klubus, skaityklas. Šiuo keliu žengs ir kultūra, ir šviesa ir lietuviškasis valstietis.

Žemaitė, kaip Gorkis, iškilo, prabilo iš liaudies gelmių. Žemaitė, kaip Gorkis, mokėsi iš gyvenimo, vargų ir kovų. Todėl rašytoja, visa savo amžių išėjusi valstietiška skarele, šiandien valstiečiui yra brangi labiau, negu kada nors anksčiau. Nev ji savo liaudišką kūrybą padės jai sukurti savo žemėje, savo gryčioj naują laimingą gyvenimą.

Šiandien Žemaitė tikrai galėtų pasakyti: „Lietuvą radau!“

A. Liepsnonis

Neraštingumas SSSR jau beveik visas likviduotas. Dabar SSSR valstiečiai suaugusių mokyklose lavinasi toliau. Paveiksle kolchozo suaugusiems mokykla darbo metu

V. I. LENINAS Pranešimas apie darbą kaime 1919 metų kovo 24 d.

(Ilgi plovimai). Draugai, aš turiu atsiprašyti, kad mums nepasisekė dalyvauti visuose posėdžiuose sekcijos, kurią suvažiavimas išrinko darbui kaime. Todėl mane papildys draugai, kurie šioje sekcijoje dalyvauja nuo pat jos darbų pradžios. Pagaliau sekcija paruošė tezes, kurios buvo atiduotos komisijai ir kurias ji jums pateiks. Aš norėčiau apsisistoti prie bendros klausimo reikšmės, kaip jis prieš mus sekcijos darbų rezultate iškilo ir kaip jis, mano manymu, dabar iškilo prieš partiją ištiesai.

Draugai, visai natūralu, kad besivystant proletarinei revoliucijai, mums tenka pastatyti pirmoje vietoje čia vieną, čia kitą sudėtingesnę ir svarbesnę visuomeninio gyvenimo klausimą. Visai natūralu, kad vykstant perversmui, kuris paliečia ir negali nepaliesti pačius giliausius gyvenimo pagrindus, pačius plačiausius gyventojų sluoksnius, — nei viena partija, nei viena net masėms artimiausia vyriausybė absoliučiai nepajėgi iš karto apimti visas gyvenimo puses. Ir jeigu dabar mums tenka sustoti ties darbu kaime ir iš šio klausimo pirmą galvą išskirti vidutinio valstiečio klausimą, — tai,

proletarinės revoliucijos bendru požiūriu, čia negali būti kas nors keista ir nenormalu. Su prantama, kad proletarinė revoliucija turėjo pradėti nuo dviejų priešaujančių klasių, proletariato ir buržuazijos pagrindinių klausimų. Pagrindinis uždavinys buvo — perduoti valdžią į darbininkų klasės rankas, laiduoti darbininkų klasės diktatūrą, nuversti buržuaziją ir atimti iš jos tuos jos ekonominės valdžios šaltinius, kurie, be abejo, yra kliūtis bet kokiai socialistinei statybai bendrai. Mes visi, kiek mes susipažinę su marksizmu, niekuomet neabejojame ta tiesa, kad kapitalistinėje visuomenėje, dėl pačios šios visuomenės santvarkos sprendžiamos reikšmės gali turėti arba proletariatas, arba buržuazija. Dabar mes matome daugelį buvusių marksistų, — pavyzdžiui iš menševikų stovyklos, — tvirtinančių, kad lemia-

mos proletariato su buržuazija kovos periode esą gali viešpatuoti demokratija bendrai. Taip kalba menševikai, visiškai susidainavę su eserais. Tarytum ne pati buržuazija sukuria arba pakeičia demokratiją, žiūrėdama, kas jai naudingiau. O jei taip, tai negali būti kalbos bendrai apie demokratiją pastrėjusios buržuazijos su proletariatu kovos metu. Tenka tik stebėtis, kaip greitai šitie marksistai arba tariami marksistai, — pavyzdžiui, mūsų menševikai, — kaip greitai jie save atskleidžia, kaip greitai išskyla aikštėn jų tikroji prigimtis, smulkių buržuazinių demokratų prigimtis.

Marksas visą gyvenimą daugiausia kovojo su smulkia buržuazine demokratija ir buržuazinio demokratizmo iliuzijomis. Marksas labiausiai išjuokdavo tuščius laisvės ir lygybės žodžius, kai jie pridengia darbininkų laisvę mirti badu,

arba žmogaus, parduodančio savo darbo jėgą, lygybę su buržuajumi, kuris neva laisvoje rinkoje laisvai ir lygiateisiai perka jo darbą ir t. t. Marksas tatau aiškino visuose savo ekonominiuose kūriniuose. Galima sakyti, kad visas Markso „Kapitalas“ skirtas aiškinti tai tiesiai, kad kapitalistinės visuomenės pagrindinės jėgos yra ir gali būti tik buržuazija ir proletariatas: — buržuazija, kaip šios kapitalistinės visuomenės kūrėjas, kaip jos vadovas, kaip jos stūmiklis, — proletariatas, kaip jos duobkasys, kaip vienintelė jėga, galinti ją pakeisti. Vargiai ar atsiras bet kuriame Markso kūrinyje nors vienas skyrius, kuris nebūtų šiam dalykui paskirtas. Galima sakyti, kad viso pasaulio II Internacionalo socialistai nesuskaitomą daugybę kartų prisiekinėjo ir dievažiėjosi darbininkams, esą jie šią tiesą supranta. Bet kai reikalas palietė

tikrą ir dar lemiamą proletariato su buržuazija kovą dėl valdžios, tuomet mes pamatėme, kad mūsų menševikai ir eserai, o taip pat viso pasaulio socialistinių partijų vadai, šią tiesą užmiršo ir ėmėsi grynai mechanškai kartoti filisteriškas frazes apie demokratiškumą bendrai.

Pas mus, kai sako: „Demokratijos diktatūra“, kai kada šiems žodžiams mėgina suteikti lyg kažką „stipresnio“. Tai jau tikriausia nesąmonė. Mes iš istorijos puikiausiai žinome, kad buržuazinės demokratijos diktatūra reiškė ne ką kitą, kaip atsiskaitymą su sukilusiais darbininkais. Taip buvo pradedant 1848 m., — tik ne vėliau, bet atskirų pavyzdžių galima rasti ir anksčiau. Istorią mums rodo, kad kaip tik buržuazinėje demokratijoje plačiai ir laisvai išsiplečia pati aštriausia proletariato ir buržuazijos kova. Šios tiesos tikrumu (teisingumu) mums teko įsitikinti praktikoje. Ir jeigu nuo 1917 m. Sovietų vyriausybės žingsniai visais pagrindiniais klausimais pasižymėjo tvirtumu, tai buvo kaip tik dėl to, kad mes nuo šios tiesos niekuomet nesitraukėm, niekuomet jos neužmiršome. Tik vienos klasės diktatūra — proletariato diktatūra gali išspręsti kovos su buržuazija dėl viešpatavimo klausimą. Nuversti buržuaziją gali tik proletariatas. Vesti prieš buržuaziją paskui save mases gali tik proletariatas.

B. d.

Daržovių ūkiui atsидaro nauja gadynė

! daržovių gamybos ir jų paskirstymo darbą kviečiami visi daržovių augintojai, žemės ūkio kooperatyvai, o taip pat ir agronomai

Daržovių vartojimas Lietuvoje nebuvo gausus, tačiau jis augo kasmet ir daržovių kiekio ir įvairumo atžvilgiu. Daržovių gamyba buvo pritaikyta krašto vidaus rinkai. Kai kuriais metais daržovių perteklius buvo eksportuojamas.

Daržovių tiekimas vidaus rinkai buvo neorganizuotas. Miestuose ir miesteliuose vartotojai daržoves perka iš daržovių augintojų vežimų, iš smulkųjų perkupčių ir iš krautuvų. Derlingais metais daržovės būdavo labai pigios. Vartotojai žino tokius metus, kai pomidorų kilogramas ir agurkų kapa kaštuodavo po 10—20 centų. Niderlingais metais kai kurių daržovių kainos nepaprastai pakildavo. Sakysime, svogūnų kilogramas kaštuodavo apie 1 litą, o morkų centneris (100 kg) siekdavo ligi 40—50 litų.

Toks didelis kainų svyravimas, žinoma, daug pareina nuo derliaus gausumo. Bet nemažai turi reikšmės neorganizuotas daržovių auginimas, neorganizuotas jų paskirstymas ir nenakli išvystytas darž. konservavimas. Kapitalistinė valstybės ūkyje kaip tik šio organizavimo ir nepajėgta atsiiekti. Šitas darbas galės būti ir turės būti įvykdytas socialistinėje valstybėje.

Pirmučiausia mes susiduriame su šio rudens daržovių derliaus sudorėjimu, daržovių paruošimu žiemos atsargai ir su jų paskirstymu. Šiuos klausimus turime spręsti pirmąjį eilę, tačiau juos jau bandykime spręsti, turėdami galvoje artimiausios ateities organizuoto daržovių ūkio uždavinius ir tvarką.

Ši rudenį daržovių bare turime naują aplinkybę — pagausėjo daržovių vartotojų šeima. Darbo žmonės tapo viso krašto ūkio šeiminių, kai pirmučiausia deda pastangas įgalinti dirbančiuosius tiksliau maitintis; šių pastangų išdavos matyti jau dabar: darbo žmonės gausiai vartoja daržoves. Reikia daržovių ir Sovietų kariams.

Turint galvoje pagausėjusį daržovių suvartojimą, jų supirkimas jau centralizuojamas kooperacijos remuose. Daržovių reikalus sukaupias Sodybos organizacijos rankose. So-

dyba neatidėliodama įsteigė šviežių daržovių didžiulį sandėlį Kaune. Sodybos organizacijai centralizuotas ir daržovių konservavimas.

Daržovių supirkimas visame krašte pavestas žemės ūkio kooperatyvams. Kooperatyvai įpareigojami daržoves pirkti tik iš daržovių augintojų betarpiškai. Daržovių pirkimas iš perkupčių griežtai uždraustas. Šita aplinkybė žinotina visiems daržovių augintojams! Socialistinėje valstybėje tarpininkams vietos nėra. Aukščiausia kaina už daržoves turi gauti ir rankas pats daržovių augintojas.

Turint galvoje pagausėjusį daržovių poreikimą, jų kainos šį rudenį yra gerokai pašokusios ir daržovių augintojams užtektinai pelningos. Tačiau daržovių kainos negalį iškilti ligi tų ribų, kai vartotojams pasidaro nebeperkamos. Daržovių kainos turi būti tokiose santykiuose su duoninių grūdų kainomis, kad vartotojams daržovės būtų įperkamos, o daržovių augintojams jas apsimokėtų auginti.

Vyriausybės pritarimu ligi rugsėjo mėn. 1 d. už centnerį (100 kilogramų) daržovių kooperatyvai daržininkams mokėjo tokias kainas.

Daržovių pavadinimas	Kai daržovės parduotos paties ūkininko	Kai daržovės atsiimamos iš daržo:
Ankst. kopūstai	18 litų — 17,50 litų	
Valg. burokėliai	10 litų — 9,50 litų	
Morkos	22 „ — 21,50 „	
Svogūnai	22 „ — 21,50 „	
Žali agurkai	13 „ — 12,50 „	
Bulvės	13 „ — 12,50 „	

Čia pažymėtos aukščiausios kainos už visiški geras daržoves; už prastesnes gali būti ir kiek pigiau pamokama.

Reikia turėti galvoje, kad čia nustatytosios kainos veiks daržovių sezono pradžioje; kai kuriais atvejais buvo pamokėtos net aukštesnės kainos, ypač už ankstybias daržoves.

Nuo rugsėjo mėn. 1 d. veiks nau-

jos kainos, kurios netrukus bus paskelbtos.

Kooperatyvams pristatomos daržovės turi būti sveikos, nesudaužytos, nesužeistos ir neapipuvusios.

Šiuo metu daugiausia daržovių bus perkama šiose vietose: Kaune, Šiauliuose, Vilniuje, Telšiuose, Alytuje, Panevėžyje, Radviliškyje, Raseiniuose, Tauragėje, Kalvarijoje, Marijampolėje, Ukmergėje, Rietavoje, Plungėje, Kretingoje, Jurbarko, Sėdūnuose, Vilkaviškyje, Seduvoje, Kaišiadoryse ir Kėdainiuose.

Kai kooperatyvai daržoves perka čia nenurodytose vietose, tai už jas mokama pigiau tiek, kiek kaštuoja daržovių pervežimas į bet kurią čia sumintą vietą.

Daržovių pristatymo reikalais patarimus teikia ne tik kooperatyvų vedėjai, bet ir visi agronomai, o ypač smulkųjų ūkių šakų instruktoriai.

Praktikoje gali pasitaikyti, kad perkupčiai arba kartais net ir paskiri kariai už daržoves pasiūlys aukštesnes kainas, negu vyriausybės yra numatytos, bet prie galutinio atsiškaitymo dėl kainos gali kilti ir nesusipratimų. Šitokiems nesusipratimams išvengti patartina visiems daržovių augintojams turėti reikalą tik su kooperatyvais.

Ši rudenį organizuodama daržovių suėmimą ir kooperacijos rankas, Sodyba netrukus imsis organizuoti ir pačius daržovių augintojus. Mūsų krašte yra daug sumanių daržovių augintojų, kurie gauna didelius derlius ir išaugina pirmos rūšies daržoves. Tuo būdu mūsų krašto kai kurioms daržovėms atsiveria kelias ir toli už respublikos sienų.

Yra reikalinga organizuoti mechanizuotą daržovių sėją ir ypač jų priežiūrą. Susidaro nepaprastai palankios sąlygos smulkųjų ūkių valdytojams verstis daržovių auginimu. Mechanizuotą darbą galima bus pritaikyti tik organizuotų daržininkų tarpe. Teks šiuos klausimus aptarti prityrusių daržininkų specialiam suvažiavime. O tuo tarpu pradėkite organizuotą daržovių tiekimą darbą, spiesdamiesi apie vietos žemės ūkio kooperatyvus.

Agr. J. Strazdas.

Kas galės gauti pašalpas dėl cukrinių runkelių nederliaus?

Kasmet atsiranda dalis cukr. runkelių augintojų, kurių runkelių pasėlius sunaikina kenkėjai arba išmūša ledai. Tokie augintojai, negalėdami gauti nei vidutinio runkelių derliaus, neabejotinai turi nemažą nuostolių. Šiais metais taip pat yra nemažai nusiskundimų, kad runkelių išsėdą sprakšių bei grambuolių lervos, išmūšė ledai ar sunaikino kurie nors kiti kenkėjai. „Lietuvos Cukrus“, Liaudies Vyriausybės Pramonės Ministerijai pritariant, yra pasiryžęs šiais m. nukentėjusiems valstiečiams ateiti į pagalbą. Nukentėjusiems nuo minėtų nelaimingų atsitikimų cukr. runkelių augintojams bus duodamos pašalpos. Pašalpos bus duodamos tik tiems augintojams, kurių derlius iš 1 ha bus mažesnis už 200 centnerių. Už kiekvieną trūkumą iki 200 cukr. runkelių centnerių, bus augintojams išmokama pusantro lito pašalpos. Pav., iš vieno ha gauta 150 centnerių cukr. runkelių; pašalpa bus duodama už 50 centnerių, t. y. už tą centnerių kiekį, kurio trūksta papildyti iki 200 centnerių. Šituo atsitikimu valstietis gaus pašalpos vienam ha Lt 75,—.

Ši pašalpų skyrimo būdą cukr. runkelių augintojai turi gerai įsiskaityti, kad ateityje dėl jo nekiltų jokių abejonių bei nesusipratimų. Ypačiai slėmbūs žemvaldžiai dažnai būdavo pašalpos suma nepatenkinti, pareikšdami, kad jie tikėjosi žymiai daugiau gauti. Darbo Lietuvos valstietis į pašalpą privalo žiūrėti ne kaip į pigų pasipelnymą, bet kaip į

pačios liaudies paramą vienokiai ar kitokiai nelaimei atsitikus.

Kad dėl pašalpų skyrimo neįvyktų kurių nors nesusipratimų, iš anksto pranešame, kas ir kuriomis sąlygomis galės pašalpomis pasinaudoti. Pašalpos anksčiau nustatytomis sąlygomis bus skiriamos šiems augintojams:

1. Kurie „Lietuvos Cukrui“ ar cukraus fabrikins pranešė apie padarytus nuostolius tuoj po runkelių nukentėjimo. Apie pasėlių nukentėjimą laiku nepranešę, pašalpos gauti negalės. Pasiteisinti nežinojimu niekas negalės, nes tokius pranešimus daryti augintojai yra pasirašę sutarty su „Lietuvos Cukrui“. Be to, ši pavaras apie tai buvo skelbta „Ūk. Patarėje“.

2. Kurių pasėlius, prieš jų nuėmimą apžiūrės cukraus fabrikins agronomas ar atstovai. Jokie kiti apžiūrėjimo liudijimai nebus priimami. Fabrikins atstovai šiomis dienomis lankysis pas pareikšimus padavusius augintojus ir tikrins pasėlius vietoje. Įspėjame, kad tų augintojų, kurie pašalpos prašys runkelius nuėmę ar juos pristatę, nežiūrint kokį jie gautų derlių, prašymai nebus svarstomi.

3. Kurie pasėlius išarė tuo metu, kai dirvą užsėti bet kokiais kitais javais buvo per vėlu.

Jeigu pasitaiko, kad cukr. runkelius dar sunaikina kenkėjai šiuo metu, tai reikia skubiai pranešti artimiausiam cukraus fabrikins ir prašyti kad pasėliai būtų apžiūrėti vietoje. Agr. J. Lūža

Rugių sėja po vasarojaus

Rugiai esame pratę sėti pūdyme, dobilienoje, po žaliu pašarui nu-piauto vikių mišinio ir kartais bulvienoje; tokiose vietose rugiai užauga visai gerai. Ši rudenį ne vienam gali tekti pasisėti rugių ir po miežių bei avių arba net ir po rugių. Iš savo patyrimo norėčiau pasakyti, kad ir po varpinų javų rugiai gali nebūlogai užderėti, jei nepavėluojama dirvą suarti ir jei tinkamai patrešiama. Jei tik laukas įtręštas ir nuo piktžolių apvalytas, po avių ir miežių iš hektaro gaudavo net po 20—27 centnerius (po 100 kg) rugių, tai yra kaip ir dobilienoje arba juodame pūdyme.

Vasarojų nupioves, pėdus sustatų eilėmis, aš dirvą tuojau drapakuoju; kur buvo sėta eiline mašina, drapakuoju skersai eiles, nes tuomet geriau išsdrapakuoja buvusio vasarojaus šaknis. Išdrapakuoję lauką po kelių dienų suariu vidutinį gilumą. Apartame lauke išbarstomas župeris, o lengvesnėse žemėse ir kalio druska; dirva priakėjama.

Rugiai mėgsta gerai įdirbtą žemę, tačiau ji turi būti susigulėjusi. Ši rudenį vasarojus iš laukų vėlai suimamas, o rugių sėja čia pat, dėl to mažai laiko žemei susigulėti; tokiu atveju suarta žemė turi būti ne tik suakėta, bet ir privoluota. Rugiams dirvos paviršius turi būti lėsus, bet apačia turi būti susigulėjusi; ariamojo sluoksnio apačia labai gerai susaudžia vadinamasis Kembelio volas. Bet kadangi šis įrankis retai kur pasitaiko, tenka pasinaudoti ir kitokių volų, koks tik ūkyje pasitaiko. Lengvesniu volu dirvoje važiuojama ta pačia vieta net ligi trejeto kartų.

Kultūrinių pievų priežiūra dabartiniu metu

Dabartiniu metu gausiau lyja, todėl reikia žiūrėti, kad kultūrinių pievų neišklampotų gyvuliai. Dabar gyvulius ganyti šiemet įrengtose pievose visai negalima. Net ir praėjusių metų įrengtose pievose ganymas nėra naudingas, ypač jeigu jos nėra gerai įžėlusios. Suprantama, kad ganyti nėra kenksminga, jeigu pieva tinkamai nusausinta ir pakankamai gerai įžėlusi. Bet ten, kur gyvulys su koja praduria velėną, joki būdu negalima ganyti, nes ganydami suardytume veją ir sudarytume sąlygas piktžolėms veistis.

Reikia priminti ir naujiems žemių vald., kad jie nenaikintų kultūrinių žalienu, taip pat nesunaikintų seklinų pasėlių — pašarinių žolių ir dobilų. Reikia atsiminti, kad seklinai pasėliai priklauso visiems, nors

Rugiai sėjami privoluotoj dirvoj ir paskui įakėjami; jei akėčios savo darbo neatlieka, visai negiliai įdrapakuoja ir tik tada akėjama. Galima ir kitaip padaryti: rugiai pasėjami, privoluojami ir po to priakėjami.

Po varpinų augalų pasėti rugiai turi būti pasalietuoti, beriant į ha 70—80 kg kalkių salietros. Salietra gali būti pabėta ir prieš rugių sėją, ypač kai sėjama pavėluotai.

Kad rugiai nenukentėtų nuo pelėsių ir gerai peržiemuotų, labai patartina rugių sėklą beicuoti „Cerezano“ arba „Abavito“ milteliais. Šiuos miltelius galima gauti kiekvienam žemės ūkio kooperatyve. Ant dežutės parašyta, kaip atliekamas beicavimas. Beicavimo milteliai yra stiprūs nuodai ir su jais reikia elgtis atsargiai. Sėjant beicuotus rugius rankomis, reikalinga burną ir nosį užtiesti tankia skėpetaitė, kad sėjant beicuotų rugių dulkės nepatektų į nosį bei burną. Turiu dar paminėti, kad aš visuomet sėju tikrai beicuotus rugius; mano apskaičiavimu tas apsimoka.

Sunkesnėse žemėse rugius reikia pasėti ne vėliau kaip 10—15 d. rugsėjo mėn., lengvesnėse žemėse galima ir kiek vėliau. Geresnėse, sunkesnėse žemėse rugiai turi geriau suželti, negu lengvesnėse smėlio žemėse, kuriose jie anksčiau pradeda žaliuoti pavasarį ir tokiu būdu duoda gerus derlius, kad ir vėliau būva sėti.

Baigdamas pridursiu, kad gerus rugius galima gauti ir po linų, jeigu tikrai bus žemė gerai priaruota ir patrešta.

K. Palėjus, Tylučiai.

Ši rudenį daugiau rauginto pašaro

Dabar jau visai aišku, kad šią žiemą pašarų turėsime dar mažiau, negu pernai; ypač mažai turime šieno ir dobilų. Dėl sausros ir vasarojaus šiaudų yra ne taip jau daug.

Už tai visi valstiečiai turi būti labai apdairūs ir žiemai paruošti daugiau rauginto pašaro iš pašarinių ir cukrinių runkelių lapų, iš pievų atolo, vėliau pasėto vikių mišinio ir net iš bulvienojų.

Šiaip jau valstiečiai pievų atolą stengdavosi išdžiovinti; šį rudenį tas yra sunkiai įmanoma. Net ir žaginiai negali daug padėti. Tikriausia priemonė sudoroti žalius pašarus su mažesniais nuostoliais — tai rauginti pašarus betoninėse raugyklose arba net ir paprastose duobėse.

Rauginant dobilus ir pievų atolą, būtina pridėti melasos arba druskos rūgšties. Į raugyklą dedami dobilai ir pievų atolas turi būti sumulkiinti akseline mašina; tokiais atvejais užtenka pašaras sulaistyti melasos skiediniu (100 kg pašaro reikia 1 kg melasos). Jei pašaras nesmulkinamas, melasos kiekis padvigubinamas. Nesmulkinamas pašaras būva blogesnis.

Su druskos rūgšties priedu galima rauginti ir nesmulkintą pašarą; jis nebūlogai išrūgsta net ir paprastose, lentomis išklotoje duobėje. Deja, druskos rūgštis yra brangoka ir dėl to žymiai pabrangina patį pašarą.

Vienas kilogramas druskos rūgšties ištirpinamas penkiose lituose vandens ir tokio tirpino užtenka sulaistyti 100 kg. pašaro. Druskos rūgšties tirpiniu sulaistytas pašaras sluoksnyje stipriai sumindžiojamas, suslėgiamas. Dar kartą tenka pasakyti, kad baltymingas pašaras (dobilai, vikių mišinys ir pievų žolė) be melasos arba druskos rūgšties išrūgsta visai blogai. Pašariniu ir ypač cukrinių runke-

lių lapus yra daug lengviau rauginti.

Žinoma, ir iš šių lapų gaunamas žymiai geresnis raugintas pašaras, kai jis rauginamas sandariose raugyklose arba bent cementinėse duobėse. Tačiau, neturint tokių įrengtų raugyklų, galima iš bėdos runkelių lapus rauginti ir duobėse ar net krūvose, kaupuose. Žinoma, čia pašaras gaunamas blogesnis ir nemažai jo dalis žūva. Rauginant duobėse, reikia duobes iškasti kietame molyje, duobės dugną išplūkti ir šonu iškloti lentomis ar net tolimu. Būtina sąlyga, kad į duobę nepatektų nuo paviršiaus gruntinis vanduo.

Rauginant runkelių lapus sandariose raugyklose ar paprastose lentomis išklotoje duobėse, reikia atsiminti šiuos pagrindinius reikalavimus.

Pirmiausia raugyklos ar duobės dugne reikia pakloti 20—40 cm sluoksnį pelų ar akselio. Pačių lapų su pelais nemašyti. Lapus stengtis suimti galimai švaresnius, nežemėtus. Jeigu lapai susiteršia žemėmis, juos reikia prieš rauginant nuplauti ir nuvarvinti.

Lapai ir raugyklą turi būti sudedami visai švieži, nesuvytę. Reikia stengtis, kad raugykla būtų užpilama per galimai trumpiausią laiką, geriausia per vieną dieną. Runkelių raugyklon dedami nestorais sluoksniais ir kiekvienas sluoksnyje turi būti ypatingai gerai ir rūpestingai suslegiamas, suspaudžiamas suiminamas. Ypač turi gerai būti sugrūsta kampuose ir pakraščiuose. Lapams suslėgti gali būti panaudoti ir gyvuliai.

Kad raugykla būtų pilna, kai pašaras susigulės, reikia ant raugyklos dar uždėti lentinį antdėlį ir jį lapais pripildyti. Suslėgta pašarą tuojau užkloti švariomis lentomis

ir ant lentų uždėti 30—40 cm storumo molio sluoksnį.

Žymiai blogiau rūgsta žemėti, nesvarūs lapai. Tokius lapus raugiant yra naudinga juos nuplauti. Negalint nuplauti yra būtina dėti rūgimą pagerinančių priedų. Tokiu priedu vėl kaip tik yra druskos rūgštis ir melasa. Druskos rūgštis runkelių lapams reikia net 6 kartus mažiau, kaip dobilų ar pievų žolė. Tat 100 kg runkelių lapų užtenka 1/6 kg stiprios druskos rūgšties, praskiestos vandeniu iki 2 litrų. Naudojant tokį skiedinį ir iš kiek suterstų žemėmis runkelių lapų gaunamas pakenciamas pašaras. Žinoma, žemių neturi būti tiek daug, kad jos galėtų pakenkti gyvulių sveikatai.

Pašarų rauginimas, tiesa, dar pas mus tėra naujas ir neįprastas, tačiau turint dėmesysje tą didelį pašarų trūkumą, reikia šį rudenį kur tik galima jo griebtis, kad nenuieitų niekais kiekviena medžiaga, kuri tik galima būtų panaudoti žiemos pašarui. Turimomis žiniomis pas mus yra virš 1000 jau įrengtų sandarių raugyklų. Reikia dėti visas pastangas, kad jos neliktų tuščios. Priešingai daug kur reikia dar įrengti paprastų raugyklų duobėse, išklasant jas lentomis ir jose užraugiant runkelių lapus, bulvienojus ir kit žalias medžiagas. Agr. B. Špokevičius

AKLIJŲ VAIKŲ TĖVŲ DĖMESIUI

Nuo š. m. rugsėjo mėn. 1 d. Aklijų Institutui bus primami iš visos Lietuvos STR nuo 8 metų amžiaus akli vaikai bendro lavinimo ir amato mokytis. Išlaikymas ir mokslas neapmokami. Prašymus su metrikų išrašu, gydytojo ir savivaldybės liudijimu siųsti Instituto vedėjo vardu, Kaunas, Tvirtovės al. 60.

Dėl padidėjusio raguočių pristotymo

Šiuo metu į supirkimo punktus yra pristatoma labai daug raguočių, daugiau nei „Maistas“ gali jų sunaudoti. Todėl prašome ūkininkus raguočių pristatymą sumažinti, kadangi toks nenormalus raguočių pristatymas labai apsunkina darbą. Pranešame, kad ir ateityje raguočiai bus normaliai perkami ir todėl nėra reikalo šiuo metu raguočių pristatyti daugiau nei kad paprastai buvo pristatoma. A. B. „Maistas“.

Žinduko kumeliuko priežiūra rudenį

Vasaros metu kumeliukas kartu su motina daug laiko praleidžia ganykloje ir ten dažnai turi progos pasimaistinti ne tik maistingesnę žolę, bet ir pašalius. Kumelė tuo metu mažiau dirba ir gali duoti daugiau pieno.

Rudens metu kumelė turi daug darbo, jos pieningumas sumažėja ir jau tenka susirūpinti kumeliuko šėrimu, nes kitaip jo normalus augimas sumažėja.

Normaliai maitinamas stambiųjų veislių kumeliukas per pirmuosius tris mėnesius priauga po 1,4–1,6 kg; per antruosius tris mėnesius — po 1,0 — 1,2 kg. Žinomo SSSR arklių šėrimo žinovo Dobrynino duomenimis, pusės metų stambiųjų veislių kumeliukas sveria apie 290 kg, vienerių metų — 420 kg ir dviejų metų — apie 630 kg. Jojimo, o ypač smulkių arklių kumeliukai auga žymiai lėčiau. Valstybiniame Žemaičių veislės arklių žirgyne trijų mėn. kumeliukas sveria apie 120 kg, devynių mėn. — 220 kg, ir vienerių metų — 250 kg.

Iš paduotų skaičių matome, kad pirmus savo gyvenimo metus, ypač pirmus mėnesius, kumeliukas auga labai sparčiai. Dėl to, juo kumeliukas jaunesnis, juo daugiau jis turi gauti šimtų kg gyvo svorio produktingo pašaro. Kumeliukui augant, jo gyvyje svorio priaugimas mažėja. Su juo gali mažėti ir produktingumo pašaro kiekis šimtui kg gyv. svorio.

Tik gimusio kumeliuko geriausias pašaras — motinos pienas. Pirmas 4–6 savaites kumeliukas maitinasi vien motinos pienu ir jokio kito maisto nereikalauja. Bet ir toliau, jau pradėjęs kumeliukui esti kita pašara, motinos pienas yra labai svarbus kumeliuko gyvenime, todėl reikia tinkamai šerti ir laikyti žindamą kumelę, kad ji duotų daugiau pieno.

4–6 savaičių kumeliukas pradeda esti kitą pašarą. To amžiaus kumeliuką reikia pratinti prie miltų. Geriausiai tinka stambiai maltos avižos. Galima naudoti ir spausstas avižas. Galima avižinius miltus maišyti su kvietinėmis sėlenomis. Amerikonai šeria kumeliukus kvietinių štamplių avižinių miltų, kvietinių sėlenų ir išspaudų (sėmeninių, saulėgrąžų, sojos). Tokio mišinio kumeliukui duoda iki 500 g.

Prof. Popov pataria duoti kumeliukui per dieną sekantį kiekį stambiai maltų arba spausstų avižų:

3–4 mėn. amžiaus	0,5 kg
4–5 " "	1,0 "
5–6 " "	1,5 "
6–7 " "	2,0 "
7–8 " "	2,5 "
8–9 " "	3,0 "

Žygiavimo (sunkiųjų arklių veislių) kumeliukui, pradedant šeštu mėnesiu, avižų duodama 0,5 — 1,0 kg daugiau, negu nurodyta.

Nors avižas kumeliukai mėgsta ir noriai ēda, bet jos turi palyginti mažai baltymų, — avižos daugiau krakmolingas pašaras, o mažam kumeliukui reikia baltymingo pašaro. Tas įrodyta eile tyrimų, kurių įdomiausi profesorių: Popovo (atlikti SSSR) ir Hanssono (atlikti Švedijoje).

Popovo tyrimuose grupė kumeliukų, kurių pašare kiekviename pašariname vienetė buvo 130 gramų baltymų, gyvas svoris tarp 6 ir 9 mėnesių priaugo 43 kg; gavusių 115 gramų baltymų — tuo pačiu metu priaugo tik 39 kg; o gavusių 85 gramus — priaugo tik 32 kg. Visų grupių kumeliukai gavo tą patį kiekį pašarinį vienetį.

Ypatingai svarbu, kad kumeliukas gautų papildomo baltymingo pašaro rudenį. Mat rudenį kumelė daugiau dirba ir blogiau maitinasi. Ji ir pieno duoda mažiau. Dėl to papildomas pašaras turi būti baltymingas. Žolės kiekis rudenį mažėja, pati žolė blogėja. Dėl to kumeliuko papildomas pašaras turi būti visai tinkamas.

Kad motina nesuėstų kumeliuko pašaro, ji pririšama. Kumelės gardo kampe įtaisomas lovelis, į kurį pilamos kumeliukui skirtas stiprus pašaras. Jis atiduodamas 3 kartus per dieną. Kiekvieną kartą nesuėsto pašaro likučiai iš lovelio šalinami ir sušeriami motinai. Lovelį švariai išvalomas, ir tik tada į jį dedamas naujas pašaras.

Kumeliukas turi gauti užtekintai

mineralinių medžiagų. Dėl to labai gerai prie kiekvieno kg miltų primašyti po 5–10 gramų švarios maltos kreidos, kaulų miltų ir valgomosios druskos. Dar geriau būtų gabalą kreidos dėti į lovelį, kad kumeliukas kada tik norėdamas jį galėtų laižyti.

Prie motynos nedašeriamas kumeliukas auga labai blogai. Taip, 1931 ir 1932 metais atlikusiose SSSR mokslininkų tyrimuose, skirtumas tarp dašeriamo ir nedašeriamo kumeliuko augimo buvo toks:

	Dašeriamo	Nedašeriamo
Kumeliuko amžius	Kumeliuko	Kumeliuko
	gyvas svoris kg:	
Tik gimusio	47,1	53,2
1 mėnesio	94,1	96,2
3 " "	164,0	144,8
6 " "	236,1	188,8

Skaitmenys rodo labai didelį vaidmenį esančio prie motynos kumeliuko dašerimo.

Rugsėjo mėnesį prasideda rudens nakties šalnos. Jos kenksmingos ku-

meliukui. Dėl to rugsėjo mėnesį kumeliuką ir kumelę nakčiai stato į tvartą. Kol yra dobilų atolo ar kito žalio pašaro, juo šeria nakčiai kumeliuką. Kuomet žalias pašaras užsibaigia, kumelę ir žindomą kumeliuką pradeda šerti sausu pašaru. Kumeliukui tinka geras pievų ir dobilų šienas. Pievų šieno duoda du trečdalių, dobilų — vieną trečdali.

Nemažiau trijų kartų per dieną kumeliukas turi gauti gerti švaraus vandens. Vanduo turi būti drugnokas.

Žinduką kumeliuką būtina reikiai valyti šukomis ir šepetiu. Į dešinę ranką ima šepetį, o į kairę šukas. Šepetiu traukia per kumeliuko kūną ir tuojau pat per šukas. Vartoti šepetį, valant arklio galvą, kojas ir papilvę draudžiama.

Kumeliuko kanopos sparčiai auga. Dėl to laikas nuo laiko jas reikia drožti. Pačiam ūkininkui tas darbas vargiai prieinamas. Geriau jį atlieka kalvis. Drožti reikia kartą per du mėnesius.

Dipl. agr. J. Petraitis

Sustiprinkime pelkių gerinimą

Pelkių gerinimas ir šio darbo nauda žinoma beveik kiekvienam pelkių valdytojui. Pelkių gerinimas yra ne kas kita, kaip pašarų gamyba, gerinimas sąlygų gyvulių ūkiui plisti ir jam tobulėti. Kadangi gyvulių ūkis mūsų sąlygose yra beveik pagrindinė žemės ūkio šaka, tai jam augti sąlygų sudarymas yra pagrindinis rūpestis kiekvieno valstiečio. Jeigu pelkių gerinimu rūpinomės ir jas geriname anksčiau, tai dabar, kada gyvulių ūkio produktams rinka dar labiau pagerėja, pelkių gerinimas turi būti kiekvieno piliečio — pelkių turėtojo — svarbiausias darbas. Pelkes gerinti ir stiprinti gyvulių ūkį, reiškia stiprinti ekonominę būklę ir gerinti savo gerbūvį. Jeigu tokiame darbe užteko energijos rūpestis kiekvieno valstiečio. Jeigu pelkių gerinimu rūpinomės ir jas geriname anksčiau, tai dabar, kada gyvulių ūkio produktams rinka dar labiau pagerėja, pelkių gerinimas turi būti kiekvieno piliečio — pelkių turėtojo — svarbiausias darbas. Pelkes gerinti ir stiprinti gyvulių ūkį, reiškia stiprinti ekonominę būklę ir gerinti savo gerbūvį. Jeigu tokiame darbe užteko energijos rūpestis kiekvieno valstiečio.

Pelkių gerinimas nėra lengvas ir pigus darbas, bet kai už tą darbą gaunama nauda esti didelė, tai ir darbas pasidaro nesunkus. Be to, pelkių gerinimui ir pagalbą ateina ir valstybė. Šiandien vyriausybė pelkių gerinimui skiria gana daug dėmesio. Pelkių gerinimui palengvinti dirba 36 galingi traktoriai. Bet šių traktorių neužtenka. Vyriausybė deda pastangų jų turėti dar daugiau. Buvo užsakyta 40 traktorių, iš kurių jau 15 traktorių atėjo ir kitų laukia. Galingų traktorių gamy-

ba išplėsta Sovietų Sąjungoje iš kurios, reikia tikėtis, galėsime gauti dar daugiau traktorių ir kitokių mašinų pelkėms gerinti.

Dabar reikėtų visomis pajėgomis artinti pelkes traktoriais, arkliais, plūgais, kad ateinantį pavasarį galėtume dar daugiau apsėti kultūrėmis žolėmis. Visokie gandai apie pelkių nusavinimą yra grynas prasmynimas. Valstybei reikia ne pelkių, bet jai rūpi, kad valstiečiai greičiau sukurtytų jas ir galėtų kelti gyvulių ūkį, kad pagerintų savo sunkią būklę.

Valstybė rūpinoši, kad pelkių nusausinimas būtų pagyventas ir kad pelkių gerinimas nebūtų sutrukdytas. Taip pat rūpinamasi pašarinių žolių sėklomis, kad jų būtų pakankamai, kad galėtume pašarų gamybą sustiprinti.

Jeigu mes matome tokį vyriausybės rūpestį, tai nėra vietos jokiems gandams. Mes turime dar su didesne energija išnaudoti visas laisvas nuo kitų darbų dienas pelkių plėšimams, nusausinimams, jų išlyginimams, kad ateinantį pavasarį galėtume sėti žoles.

Reikia tikėtis, kad ir trąšų klausimas bus išspręstas palankiai. Mes galėsime žalienas ir laukus tinkamai patręsti ir susilaukti didesnių derlių. Todėl visi, kas turi pelkių, imkime kastuvą, plūgą ir šūpėlį ir ženkime į darbą.

Agr. A. Musteikis

Vasarojų ir žaginius!

Lietingas oras pūdo tūkstančius ha vasarojus. Kasdieną mažėja jų pašarinė vertė. Su lietum, atrodo, kovoti neįmanoma, tačiau visi tie, kurie turi žaginius šienai džiovinti, juose reikia krauti miežius ir avižas.

Prityrę ūkininkai tvirtina, kad į stoginius žaginius galima krauti ir drėgnus pėdus, tik nereikia juos kietai suglausti; prikrauto žaginio šonus turi perkošti ir nestiprus vėjas.

Žaginiuose pėdai kraunami var-

Jau pradėtas gaminti durpinis kraikas

Žemės ūkio ministerijai pavedus, „Pienocentras“ įrengė Šepetoje prie Kupiškio durpinio kraiko fabriką, kuris jau pradėjo veikti.

Durpinis kraikas visais atžvilgiais ūkininkams yra rekomenduotinas: pirmiausia ūkininkas, vartodamas durpinį kraiką, pasigamina aukštos kokybės mėšlą, antra, vartojant kraiką, gyvuliai užlaikomi tvartuose daug švariau ir sveikesnėse sąlygose ir trečia — sutaupoma daug šiaudų.

Kitų kraštų ūkininkai durpinio kraiko reikšmę jau seniai suprato ir jį plačiai vartoja. Dabartinio fabriko metinė produkcija sutaupys virš 20 tūkstančių tonų šiaudų, ir ta produkcija galima didinti, nes kraiko ištekliai Šepetoje labai dideli. Viso durpyno plotas yra per 1000 ha. „Pienocentras“ įpareigojo savo

narius — pieno perdirbimo bendroves, kad jos užsakytų pieno statytojams durpinio kraiko ir nurodytų kraiko pristatymo terminus, pasiuntimo į geležinkelio stotį. Tas žinias reikia pateikti „Pienocentrai“ iki rugsėjo 10 d.

Kaina durpiniam kraikui dar vyriausybės nenustatyta. Ji artimiausiomis dienomis paaiškės ir bus paskelbta. Numatoma, kad durpinio kraiko kaina bus prieinama kiekvienam ūkininkui.

Berlynas, TASSAS. Transoceanio agentūra praneša, jog naujausiose vokiečių kino kronikose rodomas paruošiamasis darbas, atliekamas statant vokiečių tolumo šaudymo patrankas, skiriamas Anglijai apšaudyti. Prancūzijos pajūrio srityse statoma daug tokių patrankų.

Žemės pertvarkymo darbai Vilniaus apskrityje

Vilniaus sritis, per dvidešimt metų Lenkijos satrapų slėgta, šiuo metu taip pat pradeda atkusti. Vienas svarbiausių atkūtimo požymių — žemės pertvarkymo darbai. Šiandien nėra Vilniaus srityje žmogaus, kurio nedomintų dabar vykstanti žemės ūkio pertvarkymo darbai. Daugiausia šiais darbais domisi tie, kuriuos šie darbai tiesioginiai paliečia. Tad visai nenuostabu, jei kas dieną valsčių savivaldybėse posėdžiaujančias žemės ūkio

pertvarkymo komisijas lanko eilės žemės ūkio darbininkų, dvarų kumečių, bežemių ir mažžemių, prašydami žemės. Tai žmonės, kurie prie žemės buvo prisirišę, ją dirbo ir mėgo, bet jos vaisiais kiti naudojos.

Apie Vilniaus apskritį vykdomus žemės pertvarkymo darbus gana ryškų vaizdą galima susidaryti pažvelgus į žemiau paduodamus statistinius davinius:

Valsčiaus pavadinimas	Paliesta ūkių	Plotas ha	Paimta žemės fondan ha	Viso prašymų paduota
1. Nauj. Vilnios m.	18	138	129	74
2. Jasiūnai	86	5.799	4.338	1.468
3. Rudamina	116	8.247	5.608	1.589
4. Šumskas	29	1.460	998	739
5. Nemančinė	123	7.177	4.961	1.167
6. Riešė	78	6.432	5.443	1.845
7. Mickūnai	71	2.423	1.406	1.549
8. Turgeliai	43	2.965	1.927	1.403
9. Maišiogala	96	7.040	5.385	1.962
10. Paberžė	119	7.102	4.597	1.317
11. Vilniaus m.	63	1.421	1.368	560
Viso	842	50.204	36.160	13.673

Visoje Vilniaus apskrityje iš paliestų 842 dvarų bei stambiųjų ūkių, žemės palikta 525 savininkams, gi likusieji 317 žemės savininkų, kurių didelė didžiama dvarininkai ir žinomi liaudies eksploatatoriai, žemės visai negavo. Palikta tiems 525 buvusiems žemės savininkams viso 14.043 ha., kiekvienam nuo 10 iki 30 ha. Visi žemė gauti kandidatai 7.320 šeimų savo žemės turi 77.219 ha.

Palyginus Vilniaus apskritį su kitomis Lietuvos apskritimis, matyti kai kurių skirtumų. Pirmiausia į akis krinta labai dideli dvarai, ir labai daug bežemių bei mažžemių. Pavyzdžiui, visoje Vilniaus apskrityje žemės pertvarkymo darbai palietė 842 ūkius, gi tik vienam Telšių apskrities Telšių valsčiuje žemės pertvarkymas palietė 316 ūkių su apie 16.000 ha. Vilniaus visoje apskrity paduota žemėl gauti prašymų 13.673, gi Telšių valsčiuje tik apie 1.480. Tad ir ūkiai ne visur vienodi sudaromi. Vilniaus apskrityje didžiama naujųjų ūkių sudaromi iš 5–7 ha, o tuo tarpu kitose Lietuvos vietose daugumas naujųjų ūkių sudaromi iš 8–10 ha.

J. Mažiūka

Kuriasi naujas, šviesus Žemaičių kaimas

Daug svarbių ir minėtų dienų įvyko šią vasarą, tačiau ji jau baigiasi. Gražią saulėtą popietę, išėjus į laukus, jau matyti artėjančio rudens ženklas — voratinkliai. Jie skrieja pavėjui ir, užkliuvę rugėnose, jas užtiesia baltais ir begaliniai ilgais, plonyčiais siūlais.

Žemės plotai, skirti žiemkenčiams, jau visai parengti sėjai. Nors pas mus kaimo valstiečiai dar neturi visai gerų žemės dirbimo įrankių, tačiau ir su paprastais, panaudoję nemažai sumanumo, dirva gerai išpureną. Žengiant išpureną dirva, lieka joje aiškios žmogaus pėdos. Atrodo, kad dirva tikrai jau yra geros struktūros ir tinkama grūdai dygti.

Dvaruose, kurių savininkai savo laukų dirbimu bei trėsimu nebesirūpina, yra paskirti komisarijai. Rupeikos dv. komisaras drg. Klova nusiskundė, kad stinga lėšų ūkio tvarkymui. Jis nori, kad kuo greičiau užaugtų bekonai, kuriems svorio nebedaug trūksta. Pardavęs juos, manas užpirti žiemkenčių sėjai trauš.

Daugelį Žemaitijos dvarų, kol jie neišskirstyti mažžemiams bei bežemiams, dabar prižiūri komisarijai, pav., vienam Židikų v. yra paskirti net 22 komisarijai. Jie su kumečiais bei darbininkais suvalys šių metų derlių ir pasės žeminius javus kitų metų našiam socialistinės Lietuvos gyvenimui.

Kiek blogiau sekasi su vasarojaus nuėmimu. Mat, šiaurinėje Žemaitijoje, ypač Mažeikių apskrityje, dabar beveik kasdien lyja. Todėl

trūkdomi vasarinių javų nūpiovimas ir jų sugabenimas į klojimus. Tačiau tikimasi, kad po kelių dienų ir vasarojus bus suimtas. Liks tik bulvės ir daržovės. Šiais metais bulvės, o taip pat ir daržovės, Žemaičiuose labai gražiai išaugo. Valstiečiai sako, kad seniai buvo tokie geri šakniavaisiai metai.

Smulkūs valstiečiai ir mažžemčiai, betriūsdami savo ūkeliuose, taip pat aktyviai prisideda ir prie laukų matavimo darbų, talkininkauja matavimo brigadoms. Vyr. matininkas Dubinskas pasakojo, kad jo žinioje esančios matavimo brigados jau baigia apmatuoti dvarų žemes, kurių nebuvo planų. Greit bus pradėti ir sklypų skirstymo darbai. Darbas greit vyksta ir todėl, kad matuojant bežemiai ir mažžemiai mieliai teikia reikalingą pagalbą. Matininko padėjėjas mok. Jokubaitis pareiškė, kad matuojant dvarų ir bajorų laukus, daug džiaugsmo ir pasitenkinimo tenka matyti iš tų žmonių, kurie tikisi gauti žemės. Jie didžiausiai dėkingi Vyriausybei. O Vyriausybės darbų vykdytojas-matininkas nuoširdžiausiai priima. Mažžemiai kasdien paruošia matavimo darbus vykdančioms žmonėms pietus. Tuo tarpu dvarininkai ir bajorai pikto mis akimis šnairuoja į pražygiuojančią matavimo brigadą. Tačiau niekas rūšios dvarponio nuotaikos nebeboja. Jų dienos jau praėjo. Dabar kuriasi naujas, šviesus Žemaičių kaimas. Tat skaidri ir džiugi yra šiandieninė Žemaičių kaimo gyventojų nuotaika.

P. Š.

UŽSIENIO GYVENIMO APŽVALGA

Vokiečių aviacija tebepuola Angliją

Maskva, TASSAS. Paskutinėmis dienomis ties Anglijos pietryčių krantais vyksta oro kovos.

Vokietijos kariuomenės vadovbės komunikate buvo pranešta, kad rugpiūčio 20 dieną vokiečių lėktuvai puolė anglų aerodromus, geležinkelinių linijas, įmones, uostų įrengimus, laivų statyklas ir laivų stovėjimo vietas.

Nežymus britų lėktuvų skaičius buvo atskridęs ties Prancūzijos ir Olandijos teritorija. Rugpiūčio 20 dieną ir naktį į rugpiūčio 21 dieną britų lėktuvai ties Vokietijos teritorija nebuvo pasirodę.

Amerikiečių agentūros „United Press“ rugpiūčio 20 dieną paskelb-

tomis žiniomis tą dieną labai daug vokiečių bombonešių perskrido per Anglijos pietryčių sritį. Tatai rodo, kad vokiečiai vėl pradėjo masinius Anglijos puolimus iš oro. Stebėtojai teigia, kad rugpiūčio 20 dienos Anglija įvyko aršios oro kautynės, užtrukusios dvi valandas. Kiek per tas kautynes būta nuostolių, tuo tarpu nėra žinoma.

Vokietijos informacijų biuro žiniomis, italų žemyno kariuomenės ir oro laivyno pajėgos š. d. puolė Aleksandrijos uostą Egipte ir per pusantrą valandos mėtė į jį paties stambiausio kalibro bombas. Britų laivynas, esąs Viduržemio jūroje, pradžioje mėgino pasislėpti

dirbtiniuose rūkuose. Kitą dieną paaiškėjo, kad dalis britų karo laivyno išplaukė iš Aleksandrijos. Romoje reiškiamą nuomonę, kad britai savo karo laivyną nusiuntė į įvairius Viduržemio jūros rytinės srities uostus, tuo norėdami išvengti nuolatinių italų oro laivyno pajėgų bombardavimų.

Italų spauda stambiomis antraštelėmis skelbia apie italų kariuomenės įžengimą į Berberą, patį stambiausią Britų Somalijos uostą. Laikraštis „Giornale d'Italia“, tarp kitko, rašo: „Sugriuvome vienas iš britų gynimosi punktų prie Suez'o kanalo. Pirmą kartą istorijoje Anglija netenka kolonijos.“ (Elta).

Anglai tikisi atsiginti

Londonas, TASSAS. Reuterio agentūra praneša, kad rugpiūčio 20 d., per debatus atstovų rūmuose, pasakė kalbą aviacijos ministeris Sincleras.

„Nuo rugpiūčio 8 d., — pareiškė Sincleras, — mūsų pajėgos sunaikino 701 vokiečių lėktuvą; iš to skaičiaus zenitinė artilerija sunaikino 55 lėktuvus. Pačią didžiąją vokiečių lėktuvų dalį numušė anglų naikintuvai. Per tą laiką mes patys netekome ties Anglija, Vokietija ir Italija 192 naikintuvų ir bombonešių. Mūsų nuostolius ties Anglija ir prie Anglijos krantų sudaro netekimas 90 lakūnų, o Vokietija neteko 1.500 lakūnų ir kitų lėktuvų igulų narių. Jei prie mūsų nuostolių pridėsime igulas tų bombonešių, kurie buvo numušti ties Vokietija, tai bendrus anglų aviacijos nuostolius sudarys netekimas 300 pilotų, o Vokietija bus netekusi žymiai daugiau kaip 1.500 lakūnų.

Naktiniai mūsų lėktuvų puolimai yra nepalyginti smarkesni už dienišius puolimus. Naktimis ilgėjant mūsų bombarduojamosios aviacijos veiksmai dar labiau pasmarkės. Mūsų lėktuvai skris dar toliau į priešo teritoriją“.

Toliau Sincleras pabrėžė, jog ruošiant karo planus atsižvelgiant visų praeities pamokų ir visų galimų.

Kalbėdamas toliau apie aviaciją, Sincleras pareiškė, jog „pasiakta žymios pažangos vykdanč imperinį lakūnų ruošimo planą. Aviacijos

ministerija buvo numachiusi paruošti tam tikrą skaičių lakūnų Kanadoje ligi ateinančiųjų metų liepos arba rugpiūčio mėnesio. Tačiau jau dabar yra aišku, jog ministerija gaus tuos lakūnus jau balandžio mėnesį. Šiuo metu būtų jau turėjęs vykti pilnu tempu lakūnų ruošimas penkiose aviacijos mokyklose Prancūzijoje. Vienas iš pirmųjų dalykų, kurio ėmėsi aviacijos ministerija, buvo sudarymas reikalingų sąlygų suorganizuoti aviacijos mokykloms šiaurės Afrikoje. Tačiau, sumušus Prancūziją, nuo šio

Aštri Jungtinių Valstybių nota Japonijai

New Yorkas, TASSAS. „United Press“ agentūros korespondentas, pasiremdamas gerai informuotais šaltiniais, praneša, kad Jungtinių Valstybių užsienių reikalų ministro pavaduotojas Wellesas maždaug prieš dvi savaites buvo pasikvietęs Japonijos diplomatinį atstovą Jungtinėms Valstybėms ir ta proga jį smulkiai painformavo apie Jungtinių Valstybių laikinąsi Tolimųjų Rytų įvykių atžvilgiu ir jam įteikė raštą amerikiečių ir japonų santykių apžvalgą nuo 1937 metų birželio 1 dienos iki šio laiko. Toje apžvalgoje minimos kliūtys, kurias japonai darė Jungtinių Valstybių prekybai, ir pažeidimas įvairių Jungtinių Vals-

plano teko atsisakyti. Nežiūrint oro kovų intensingumo paskutiniu metu, mūsų pirmos eilės naikintuvų eskadrilių skaičius dabar yra žymiai didesnis, negu bet kada pirmaiau. Mes be atvangos stiprinam mūsų bombarduojamosios aviacijos galybę. Jos suteikiami Vokietijai ir Italijai smūgiai darosi vis labiau ir labiau jaučiami. Tas faktas, kad skaičiumi gausingesnė vokiečių bombarduojamoji aviacija negalėjo padaryti Anglijai didelių nuostolių, įrodo mūsų gynimosi sistemos efektingumą“. (Elta).

tybių interesų Kinijoje. Pagaliau, apžvalgoje nurodyta, kad tokie japonų žygiai negali būti pamiršti ir kad turis ateiti laikas už tai atsiskaityti. Kaip tvirtinama, tas Jungtinių Valstybių dokumentas yra parašytas aštria forma ir yra vienas iš pačių energingiausių protestų, kuriuos Jungtinės Valstybės yra padariusios Japonijai per paskutinius trejus metus. Esama pagrindo manyti, kad tą notą japonų diplomatinis atstovas persiuntė savo vyriausybei. Iš Tokio atsakymo į tai dar nesulaukta ir iš viso abejojama, ar Japonijos vyriausybė į tą notą atsakys. (ELTA).

Nesutarimai dėl privalomos karo tarnybos Jungtinėse Valstybėse

New Yorkas, Tassas, Prezidentas Rooseveltas per pasikalbėjimą su spaud. atstovais primygtinai pabrėžė, kad privalomos karo tarnybos įstatymo projektą Jungt. Valstybių kongresas turėtų priimti per ateinančias dvi savaites. Rooseveltas pažymėjo, kad Kongresas įstatymo projektą tyrinėja jau du mėnesiai. Jei kongresas artimiausiu laiku nepasirys, tai gynimosi programos įgyvendinimas turės būti nudelstas ištisus metus laiko. Rooseveltas pasisakė prieš keliamus pasiūlymus privalomą karo tarnybą krašte įvesti tik nuo ateinančių metų. Čia primintina, kad senatas svarstė pasiūlymą privalomos karo tarnybos projektą pakeisti. Tuo pasiūlymu buvo numatyta nedelsiant įvesti naujų karinį apmokymą, tačiau

tikros karo tarnybos įstatymą įvesti tik nuo 1941 metų sausio 1 dienos.

Prezidentas Rooseveltas spaudos atstovams nurodė, kad Jungtinių Valstybių kariuomenėje ir tautinėje gvardijoje yra apie 400.000 vyrų. Žemyno kariuomenė per metus laiko turėtų būti padidinta iki 1.200.000 vyrų. Prezidentas spaudos atstovams perskaitė Jungtinių Valstybių karo ministerio Stimsono memorandumą, kuriame tas nurodo, kad, atsižvelgiant į dabartinį savanorių naujų įsirašymo tempą, kariuomenės atsarginių padidinimas keturiais šimtais tūkst. tančių vyrų užtruktų ištisus metus. Toliau Stimsonas savo memorandumu pažymėjo, kad Jungtinių Valstybių kariuomenę papildyti

400.000 vyrų reikia vien tik pagalbinėms dalims.

Toliau Rooseveltas nurodė, jog per paskutinius Jungtinių Valstybių kariuomenės manevrus paaiškėjo, kad daugelis juose dalyvavusių karių nėra pakankamai užsiėmę. Rooseveltas žodžiais, per tuos manevrus daugelis karių, nužygiavusių 15 mylių, jautė didelį fizinį nuovargį, pridurdamas, kad kai kurių Europos kariuomenių kariai per dieną nužygiuoja 30 mylių. (Elta).

Kinai sėkmingai ginasi

Čungkingas, TASSAS. Kvantungo provincijos pietų vakarų dalyje šiomis dienomis kinų kariuomenė po atkaklaus mūšio užėmė svarbų punktą apie 90 kilometrų atstume nuo Čingčaus. Čia kinams atiteko daug ginklų ir amunicijos.

Zinių apie padėtį šiaurės ir vidurinės Kinijos frontuose neturima.

Rugpiūčio 21 d. keturi japonų aviacijos daliniai bombardavo kai kurias sritis į vakarus nuo Čungkingo. Čungkinge buvo paskelbtas oro pavojus, trukęs dvi valandas. Tačiau japonų bombonešiai praskrido pro miestą.

Iš kitų šaltinių pranešama, kad japonams atskridus bombarduoti Čungkingo, kinų zenitinė artilerija numušė keturis japonų bombonešius.

Sovietų Sąjungos gyvenimas

Dovanos SSRS žem. ūkio parodos dalyviams

Maskva, TASSAS. Rugpiūčio 23 d., pirmininkaujant akademikui N. V. Nikolajui Cicinui, įvyko Visasąjunginės žemės ūkio parodos Vyriausiojo komiteto posėdis, kuriame buvo paskirtos pirmosios dovanos š. m. parodos dalyviams. Kaip žinoma, už geriausius pavyzdžius, liečiančius darbo našumą kolchozuose, sovchozuose ir kolchozų gyvulininkystės ūkiuose, paskirta 500 pirmo laipsnio ir 2000 antro laipsnio diplomų.

Pirmojo laipsnio diplomais (10.000 rublių ir automobilis) buvo apdovanoti du sovchozo ūkiai Nr. 1 Petrazavodsko ir Olonecko (Sovietų Karijijos respublika) apylinkių tresto. Septyni ūkiai gavo 2 laipsnio diplomus (5000 rub. ir motociklą).

Visasąjunginės žemės ūkio parodos Vyriausiasis komitetas, paskyrus premijas, nutarė darbą baigti. ELTA.

Plečiama ir tobulinama medicinos pagalba darbo žmonėms

Maskva, TASSAS. SSSR Vyriausiosios Tarybos prezidiumas šių metų birželio 26 d. paskelbė įsakymą, kuriuo paliepiama patobulinti ir išplėsti medicinos pagalbą darbo žmonėms.

Vis dėlto, kaip parodė SSSR sveikatos liaudies komisariato padaryta kontrolė kai kuriose sveikatos įstaigose to įsakymo nepaisoma. Kai kurių medicinios įstaigų vadovai įvedė papildomus dežuravimus, pratęsė be jokio reikalo dežuravimo valandas ligoninėse, tuo tarpu sutrumpindami darbo dieną ir atskiriems tarnautojams tenkančias atlikti pareigas. Visa tai buvo padaryta tik tam, kad būtų apsaugoti tarnautojų etatai ir nebūtų atpalaiduoti medicinos darbininkai, kurių stoka jaučiama kitose vietose, ypačingai kaimuose.

Už RSFSR sveikatos liaudies komisariato įsakymo nepaisymą drg. Tretjakovas pasiūlė pašalinti Spalio revoliucijos vardo ligoninės vyriausiąjį gydytoją drg. Serebrną. Istrino srities sveikatos priežiūros įstaigos vedėjas drg. Silinovas pareiškė papeikimą tryliktosios ambulatorijos gydytojui Abramovui aštuonioliktosios poliklinikos vedėjui Jabločkinui ir Maskvos sveikatos priežiūros įstaigos skyriaus vedėjui drg. Cholodkovui. Sveikatos liaudies komisariatas įspėjo visos eilės sveikatos įstaigų viršininkus, kad jei jų vadovaujamosios įstaigos per trumpiausią laiką darbas nebus pertvarkytas tiksliai pagal įsakymą, tai jie bus pašalinti nuo darbo ir patraukti tieson.

Autonominų respublikų sveikatos liaudies komisariatams ir visų atskirų kraštų ir sričių sveikatos skyriams pasiūlyta atidžiau kontroliuoti minėto įsakymo vykdymą. Siunčiama brigada, kuri patikrins to įsakymo vykdymą Samaros, Saratovo, Jaroslavo, Stalingrado, Kursko, Gorkio, Čkalovo ir Murmansko srityse. (Elta).

Derliai ir jų sunaudojimas TSRS

Maskva, TASSAS. Daugumoje Tarybų Sąjungos sričių oras yra šiltas, sausas ir labai patogus javų valymui. Pietinėse srityse jau baigta valyti javus ir pradėtas jų kuli-

mas. Runkelių derlius visoje šalyje yra patenkinamas. Kirgizijoje ir Kazachstane jau pradėta cukraus gamyba. Visų daržovių derlius yra daug geresnis, negu praeitais metais. Rudeninių javų derlius šiaurinėse srityse ir Europos šiaurės rytinėje dalyje bei baškijų respublikoje atrodo būsiąs geras. Elta.

Prasidėjo žiemkenčių sėja

Maskva, TASSAS. Sovietų Sąjungos vidurinėse ir šiaurės srityse — Sibire, Urale ir Kazachstano šiaurinėse srityse prasidėjo žiemkenčių sėja. Žieminiai javai pradėti sėti Gudijoje, Kuibysėvo ir Penzos srityse, Kirgizijos kalnų srityse.

Iki rugpiūčio 15 d. kolchozai buvo apsėję 2.915.000 hektarų žieminiais javais. Šiaurinėse srityse ir Sibire, išskiriant Kirivo ir Omsko sritis, sėjos darbai šiemet vyksta greičiau, negu praėjusiais metais. Geriau negu praėjusiais metais vyksta sėjos darbai ir vidurinėse srityse. Baigiama žiemkenčių sėja didesnėje Udmurdu ASSR kolchozuose, kur atlikta jau 89% sėjos plano. (Elta).

Sovietų Sąjungos jaunimas veržiasi į aviacijos ir jūreivystės mokyklas

Maskva, TASSAS. Pasibaigę konkursiniai įstojamieji egzaminai į jūreivystės ir aviacijos mokyklas. Mokyklų kursantais patvirtinti asmenys, gerai baigę vidurines mokyklas, ir kovotojai bei jaunesnieji komandirai Raudonosios Armijos ir karo laivyno, apdovanoti Sovietų Sąjungos ordiniais ir medaliais.

Jaunuomenė veržte veržiasi į aviacijos ir jūreivystės mokyklas. Vien tik į jūreivystės ir aviacijos Molotovo vardo mokyklą buvo paduota 24.000 prašymų. (Elta).

KARELŲ - SUOMIŲ SOVCHOZAS LAIMĖJO PIRMĄ PRIZĄ

Maskva, TASSAS. Rugpiūčio 23 d. Tarybų Sąjungos žemės ūkio parodos centrinis komitetas paskyrė pirmuosius prizus dalyvaujantiems 1940 metų parodoje. Pirmojo laipsnio diplomą gavo Karelų-suomių vienas sovchozas, viena žemės ūkio mašinų stotis ir traktoriai. (Elta).

Nepaprastai sunki Prancūzijos gyventojų padėtis

Berlynas, TASSAS. Vokietijos spauda skelbia daug straipsnių apie sunkią Prancūzijos gyventojų padėtį. Laikraštis „Berliner Boersenzeitung“ teigia, kad Prancūzijos ekonominė padėtis darosi vis sunkesnė. Niekas Prancūzijoje nesitiki, kad Prancūzijos dabartinė vyriausybė galėtų palengvinti prancūzų tautos kančias.

Prancūzijos ūkio atkutinimui reikia milžiniškų lėšų, kurių Prancūzija neturi. Visų pirma, reikia didžiulės finansinės paramos pabėgėliams. Dar iki paskutinių dienų neužimtoje Prancūzijos srityse yra 9—10 milijonų pabėgėlių.

Ypačingai painus yra maisto klausimas. Višy vyriausybė stengiasi įtikinti, kad apie badą krašte dar negal būti kalbos, nors restoranuose jau ir dabar valgiai teikiami vieno patiekalo. Maisto pardavimas yra sunormuotas. Nesama jokių perspektyvų maisto padėčiai pagerėti. Karas galutinai pakirto jau ir šiaip menką žemės ūkį. Prancūzijos valstiečiai daugelyje sričių ne tik nenori

dirbti žemės, bet ir nesistengia nuimti derliaus. (Elta).

Smarkus smūgis Sueso kanalo gynimui

Roma, TASSAS. Vokiečių informacijos biuro žiniomis, Italijos karo oro pajėgos šiomis dienomis puolė Aleksandrijos uostą (Egipte), kurį per pusantrą valandos apmėtė didelio kalibro bombomis. Anglų Viduržemio jūros laivynas mėgino pasislėpti už dirbtinos rūkų užtvaros. Kitą dieną paaiškėjo, kad Anglijos laivyno dalis iš Aleksandrijos išplaukė. Romoje manoma, kad tie laivai išplaukė į įvairius uostus Viduržemio jūros rytinėje dalyje.

Italų kariuomenės vadovybės pranešime sakoma, kad buv. Britų Somalijos kupranugarių korpuso kareiviai ir vietinės kariuomenės daliniai metė ginklus.

Grinkiškio Pieno Perd. B-vės durpyne, esančiame Sar'učių km., Grinkiškio valsč., Baisogalos g. st., yra pardavimui

durpių 500 tonų

Smulkesnes pardavimo sąlygas galima sužinoti Grinkiškio Pieno Perd. B-vės raštinėje, Grinkiškyje telef. Nr. 10.

Grinkiškio P. P. B-vė

IŠ VISO KRAŠTO

JAUNIMAS LINKSMINASI

Salakas. Daug kas kalbėjo, kad ėmus valdyti darbu vyriausybei Lietuvos jaunimui teks pergyventi liūdniausias laikotarpis, bet tas pranašavimas neišpildė. Kiekvieną sekmadienio vakarą į liaudies salę susirenka būriai jaunimo ir pasikvieta muzikantų linksminasi. Jaunimo džiaugsmu pasidalyti ateina ir tėvai. Jaunimas šoka, o tėvai susėdę džiaugiasi laisve ir kalba apie praeitį, apie vergovės laikus, kurių pančius narsioji Raudonoji armija savo tvirtu rankos mostu sudaužė.

Žilvitis

Red. pastaba. Jeigu jaunimas linksminasi tik muzikantų pasikvieta, vadinas, tik šoka, o jokios kultūrinės programos vakarėliuose neturi, tai taip „besilinksminanti“ jaunimą galima tik papeikti.

SAŽININGAI NULIMAMAS DERLIUS

Kaišiadorys. Valstiečiai gyvai vertina gyvenamąjį metą. Liaudyje yra didelis prisirišimas prie žemės darbo. Apylinkėse jau baigiami valyti laukai. Derlius v'sur sažiningai suimamas ir saugiai sudedamas kluonuosna. Dvaruose kumečiai nuima derlių, parodydami didelį darbo paspartinimą, įdėdami į darbą visas savo jėgas. Jie žino, kad dirba sau ir liaudies gerovei.

R. K.

PRADĖTI DARBAI REIKIA BAIGTI

Liškiavos banžnytkaimis yra istorinė Lietuvos vieta ir net buvo užskaityta kurortine vieta, nes gražūs pušynai, tykiai banguojantys Nemunos ir nusitęsę kalneliai tikrai jai tokį vardą suteikia.

Seniau Liškiava lankydavo gausios ekskursijos, todėl buvo numatyta paversti Liškiavą Lietuvos pietų turizmo centru. Kadangi Liškiavoj blogi keliai, prastas pravažiavimas, tai buvo suprojektuota išvesti per Liškiavą naują vieškelį. Pereitais metais rudenį buvo pradėti darbai, įdėta keli tūkstančiai litų ir dabar stovi nebaigta.

Pavasario ir vasaros smarkūs lietūs išgriovė suvežtą palaidą smėlį ir įdėtus tūkstančius nusinešė į Nemuną.

Dabar Liškiava atrodo kaip po didžiulio tvano, nes išnešti didžiuliai grioviai, per kuriuos negalima pervaziuoti, o naktį jei įsiritum į tokį griovį, tai sveikats tikrai neišsikrapštytum.

Todėl, kas įpareigotas šio Liškiavos kelio pravedimu, turėtų pasirūpinti jį užbaigti, nes tokie tvaniniai vaizdai dar labiau gadiną jau ir taip suvargusio banžnytkaimio vaizdą.

V. Balčiūnas

VALSTIEČIŲ MITINGAS

Sėlos km. Tauragnų v. š. m. rugpjūčio 21 dieną Sėlos pradžios mokykloje įvyko mitingas. Draugų valstiečių susirinko apie du šimtus. Mitingo pradžioje kalbėjo valstybinės žemės ūkio komisijos atstovas drg. J. Strazdas. Po to kalbėjo mok. J. Mikalauskas, pabrėždamas mūsų tautos priėmimą į S. T. R. Sąjungą. Be to, kalbėjo drg. J. Dicevičius. Kalbėtojai ragino jaunuosius ir jaunuoles stoti į komjaunimo partiją ir balsuoti už draugą Justą Paleckį.

I kaimą pareina daug spaudos; ypatingai „Ūkininko Patarėjo“ ir „Darbo Lietuvos“.

Sūnus Laisvūnas

SKLANDŽIAI VYKSTA ŽEMĖS PERTVARKYMO DARBAI

Lukšiai. Naujai paskirtas Lukšių valšč. viršaitis Petras Lieponis, rugpjūčio mėn. 4 d. Lukšiuose surengė mitingą, kuriame plačiai išaiškino ūkininkams žemės valdymo tvarkymą socialistinėje Lietuvoje. Ragino ūkininkus nesigailėti jų paaimamos žemės, nes ta žemė atiteks tiems bežemiams ir mažžemiams, kurie ilgus metus dirbo pas juos pačius bei jų tėvus. Kadangi žemės pertvarkymas palietė ir minimą viršaitį Petrą Lieponį, tai jis pirmas turimus virš normos 11 ha su matininku atmatavo mažžemiams ir nuo atmatavimo dienos leido valdyti. Taip pat pats nuo savęs paskyrė 2 ha mokyklai. Šio gražaus pavyzdžio paskatinti, ūkininkai, perimant jų viršnormines žemes valstybės fondui, neparodė mažiausio nepasitenkinimo.

Valstiečiai žemės ūkio komisija gavo tik 10 skundų, kurie visi išspręsti vietoje. Prie žemės matavimo dirbo 5 brigados.

E. R.

LIGONIAI PERKELTI Į NAUJAS PATALPAS

Raseiniai. Senosios apskritys ligoninės patalpos buvo ankštos. Čia ligoniai būdavo labai susikimę. Praėjusiais metais buvo pradėta statyti nauji rūmai ligoninei. Šie rūmai dabar jau užbaigti. Rūmai įrengti labai gerai; erdvūs, turi visus patogumus. Į naujus rūmus jau perkelti ligoniai.

Kostas Duobinis

GERAS BULVIŲ IR DOBILŲ ATOLO DERLIUS

Biržai. Siemet mūsų apylinkėje buvo gana prastas pirmasis dobilų derlius, bet dabar, palijus, užaugo geri atolai ir jie pasiseks sausius suvalyti, tai išspresime pašarų klausimą. Mūsų krašte šimet bus labai geras bulvių derlius. Tas džiugina valstiečius, nes jų bus ir gyvuliams.

P. Variakojis

VISI DŽIAUGIASI

Apylnėliai. Butrimonių valsč. Apylinkių mažžemiai ir bežemiai gyventojai džiaugiasi žemės pertvarkymu ir kartu stebisi, kad toks milžiniškas darbas taip greit atliekamas. Ir kartu priduria, jog darbas spartus todėl, kad dabar tvarko ir dirba patys liaudies sūnūs. Visur, kur tik nepaklausysi; turguje ar šiaip didesniuose žmonių susibūrimuose, vien tik ir kalbama, kaip geriau žemę apseiti, sutvarkyti, kad jau daugiau nebereiktų nešti skurdo šeimoms bei visai liaudžiai, kad visiems būtų visko pakankamai.

Sakalėlis

LIŠKIAVA, ALYTAUS APSKR.

Liškiavos banžnytkaimis, tai tolimas Džukijos užkampis. Bet ir šiam užkampiui bunda naujas gyvenimas. Yra įsteigtas Komjaunimo skyrius, kuris savo energinga veikla žadina iš miego visus tiek jaunus, tiek senus. Ruošia mitingus, linksmus kultūrinius pasilinksminimus ir kitas pramogas.

Liškiavoj ir apylinkėse žemės prastos, smėlynai, todėl valstiečiai daug skurdiau gyvena, kaip kitose Lietuvos vietose. Daugumas Liškiavos bežemių ir mažžemių tikisi gauti žemės, todėl visi patenkinti, nes daugumas, turėdami didelės šeimas, labai skurdžiai gyvena.

Nors skurdi Liškiaviečių valstiečių gyvenimo būklė, bet visi pasitiki dabartine Tarybų valdžia ir tikisi sulaukti šviesesnio rytojaus.

V. Balčiūnas

VALSTIEČIAI PASIRYŽĘ DIRBTI

Aleksandravėlė, Rokiškio apskr. Valstiečių tarpe prasidėjo nepaprasto džiaugsmo dienos. *Visi pamatė, kad žemė teks tik tam, kas ją dirba ir myli. Šios apylinkės dvarų derlingiausioji žemė klestėjo piktžolėmis. Nuskiaustas valstietis turėjo eiti į Latviją bernauti, kad galėtų išmaitinti šeimą. Dabar iš derlingos dvarų žemės valgis duoną valstietis.

Valstiečiai, norėdami atsilyginti naujai vyriausybei, pasiryžę dirbti kelis kartus daugiau, nes dabar dirbsime sau, o ne smetonininkams. Valstietis Jonas

ASTRIOSIOS KIRSNOŠS ŽEMESN. ŽEMĖS ŪKIO MOKYKLON

su namų ruošos skyriumi mergaitėms ir žuvininkystės dėstymu berniukams, primami berniukai ir mergaitės baigę pradžios mokyklą, ne jaunesni 15 ir nevyresni 25 metų amžiaus. Nebaigę pradžios mokyklos privalo laikyti įstojamuosius egzaminus iš lietuvių kalbos, ir aritmetikos. Egzaminai įvyks rugsėjo mėn. 30 d. Mokslo pradžia spalio mėn. 1 d.

Mokslas teikiamas veltui. Butas, kurias, šviesa ir aptarnavimas 15 Lt pusmėčiui. Valgis mokyklos bendrabučio valgykloje kainuoja apie 25—30 litų mėnesiui.

Nuo mokyklos į Šeštokų geležink. stotį 6 kilometrai.

Prašymus, pridėdant išėto mokslo pažymėjimą, gimimo metrikus ir pažymint ar norma naudotis bendrabučiu ir vaigykla, siųsti mokyklos vedėjo vardu šiuo adresu: Astriosios Kirsnos Žemesn. Žemės Ūkio Mokykla, Lazdijų paštas, Seinų apskr.

Prašymai priimami iki rugsėjo mėn. 20 d.

Mokyklos Vedėjas

NAUJOS KNYGOS

1. V. M. MOLOTOVO KALBA. SSSR Liaudies Komisarų Tarybos Pirmininko ir Užsieninių Reikalų Liaudies Komisarų V. M. Molotovo kalba, pasakyta SSSR Vyriausiosios Tarybos VII-sios sesijos posėdyje 1940 m. rugpjūčio 1 dieną. Įdėtas V. M. Molotovo atvaizdas. Tiražas 25.000 egz. Spaudos Fondo leid., 24 p., kaina 10 ct.

2. Maksimas Gorkis — ŽMOGAUS GIMIMAS. Apsakų rinkinys, red. K. Korsakas. Turinys: K. Korsako str. apie M. Gorkio kūrybą, apsakos — Makaras Cudra, sene Izergile, Zmogus, „Išvedimas“, Dvidešimt šeši ir viena, Pramušgalvis, Bolesis Knyga Zazubrina ir Žmogaus gimimas. Išvertė K. Korsakas, P. Rotomskis, H. Korsakienė ir K. Snarskis. Įdėtas grafiškas M. Gorkio atvaizdas. Šių apsakų — Sėdevurį pirmasis leidimas išspaudytas ir dabar išleistas antrasis leidimas.

Spaudos Fondo leidinys; viršelis dail. I. Trečiokaitės. 196 psl., kaina Lt. 2,50.

APLEISTAS KAMPĖLIS

Pakruojis, Kabrų km. Šis kaimas nuo Pakruojaus ir kitų miestelių yra už 12—14 kilometrų, todėl labai pasigendama pašto agentūros ir sveikatos punkto. Susirgus, tenka gaišti ištisą dieną ir važinėti tolimą kelią. Labai bloga ir su laikraščiais, kurie gaunami pavėluoti, pasenusiom žiniomis. Kas turi radijo, dar laikosi šviesesnės atmosferos; kiti pasiduoda plepalams, kortoms, alkoholiui. Susilaukę naujųjų laikų, tikimės, kad ir šis kampelis bus išjudintas ir įjungtas į didįjį kūrybinį darbą — socialistinės ateities statybą.

V. S.

JAUNIMAS GAUSIAI STOJA Į KOMJAUNIMO BŪRIUS

Pikėliai, Mažeikių apskr. Kaimo ir miestelio jaunuliai, džiaugdamiesi gyvenimo laisvės džiaugsmu, stoja į komjaunimo eiles, kad ku geriau, kuo teisingiau galėtų atlikti savo pareigą laisvei ir darbui bei gyva veikla atsidėkoti išlaisvintojai Sovietų Sąjungai, jos Didžiam Vadui draugui J. Stalinui ir visai darbo liaudžiai. Kiekvienas komjaunuolis žada užsiprenumeruoti gražų komjaunuolių organą — laikraštį „Komjaunimo Tiesą“.

Pikėlių komjaunuolis Klem. Petkevičius

ŠITAIP REIKIA SUSITVARKYTI VISIEMS

Naumiestis, Tauragės apskr. Degučių seminarijos seniūno Krompialco iniciatyva šios seniūnijos kaimų gyventojai susitarė kiekvieną dieną iš eilės parnešti pašto korespondenciją ir išnešioti ją gyventojams. Tokia pašto pristatymo tvarka ypatingai patogi dabar, kai laikraštis pradėjo eiti 2 kartą per savaitę. Tokiu būdu laikraštis gaunamas be susivėlavimų.

Jonas Diehnas

SURENGĖM GEGUŽINĖ

Kėbliai, Šiaulių apskr. Š. m. rugpjūčio 15 d. įvyko ilgai lauktoji mūsų gegužinė. Oras nelauktai gražus, kaimo jaunimo gausiai prisirinko, todėl nenuostabu, kad laikas prabėgo greitai ir linksmoje nuotaikoje.

Džiugu pastebėti, kad dalyviai buvo blaivūs, mandagūs ir draugiški, ko ankščiau visados stokodavo. Tas aiškiai rodo, kad Kėblių JŪR apylinkės jaunimas ryžtingai žengia šviesesnin rytojui.

Pirmin. Teodoras Lukošaitis

PAGERBTI ŽUVUSIEJI DRAUGAI

Kazliškis, Rokiškio apskr. Rugpjūčio 4 dieną buvo aplankyti liaudies kovų metu (1918—1920) žuvusieji draugai. 13 val. buvo aplankytas drg. Ikamo kapa, esantis už Kazliškio už 2 km., o 16 val. — draugų Pekeliūno ir Lebedauskiaus kapai, esantieji šalia Uvainių km., kapinių. Prie žuvusiųjų keli draugai tarė atminimo žodį. Į iškilmės buvo atsilankę žmonių net iš Rokiškio, kurie atvyko trimis sunkvežimiais.

Dalyvavęs,

KRINTA DAUG RAGUOČIŲ

Zarasai. Imbrado valsčiuje ir gretimose apylinkėse, šimet labai daug krinta raguočių dėl išputimo. Ypač pastutimėms dienomis, kada pasitaikė daugiau litingų dienų, ir pasitaikė ganiavos, dobilų atolai. Ūkininkams, reikia būti labai atsargiems, ir nepalikti gyvulių be priežiūros, ypač nakties metu. Geriausia gyvulius risti pievose, bei kitose ganiavose, bet ne dobiluose. Ryta vėl neleistų gyvulių į dobilų atolą iki dar su rasa. Geriau paganyti kur kitur, kol rasa nudžiūsta.

Juozas Vargūnas

Už drg. J. Paleckį atidavė balsus 99,24% balsavusių

Kaunas, VIII. 23. Elta. Vyriausios Rinkimų Komisijos pranešimas apie papildomus rinkimus į Liaudies Seimą.

Vyriausioji Rinkimų Komisija, pasirėmus Liaudies Seimo rinkimų įstatymo 45 str. (V. Z. Nr. 715, eil. 5634), išžiūrėjusi Ukmergės apygardos rinkimų komisijos pristatytus protokolus apie įvykusius 1940 m. rugpjūčio mėn. 22 d. papildomus rinkimus išrinkti vienam atstovui į Liaudies Seimą, nustatė:

1. Per įvykusius š. m. rugpjūčio mėn. 22 d. papildomuosius rinkimus Ukmergės apygardoje balsavo 132.506 rinkikai arba 91,82% turėjusių balsavimo teisę.

2. Už „Lietuvos Darbo Sąjungos“ atstovą drg. Justą Paleckį balsavo 131.492 rinkikai, arba 99,24% balsavusiųjų.

3. Skundų dėl balsavimo nepaduota.

4. Rinkimai atlikti pagal įstatymą ir todėl Vyr. Rinkimų Komisija, vadovaudamasi Liau-

dies Seimo Rinkimų įst. 44 str., nutarė: drg. Justą Paleckį laikyti išrinktu atstovu į Liaudies Seimą iš Ukmergės rinkimų apygardos ir apie tai paskelbti „Vyr. Ziniose“.

Vyriausioji Rinkimų Komisija

Kaunas, VIII. 23. Elta. Šiandien skelbiamos išdavos papildomųjų rinkimų į Liaudies Seimą Ukmergės rinkimų apygardoje. Šios išdavos yra reikšmingos. Nežiūrint to, kad rinkiminė kampanija tegalėjo trukti tris dienas, kad patys rinkimai vyko vieną dieną ir, be to, pačiu įkarščiu laukų darbų žemės ūkyje, rinkimuose dalyvavo 91,82% rinkikų, o už kandidatą drg. Justą Paleckį buvo paduota 99,24% balsų. Tai yra naujas puikus Lietuvos Darbo Sąjungos laimėjimas, kuris įrodo didelį politinį aktingumą jaunosios sąjunginės Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos liaudies.

Steigiamas bankas žemės ūkiui finansuoti

Rugpjūčio 20 d. Ministerių Taryba priėmė tokį darbo valstiečių ūkiams paramos teikimo ir valstybinių ūkių finansavimo reikalų, nutarimą:

Pavogta — pamesta

Š. m. rugpjūčio mėn. 19 d. pabėgo 7 metų kumelė, bėro plauko. Dešinėje kojoje įdeginata raidė „Z“, sprande „N. 107“. Pranešti: Šiauliai, Venksnių km., Marcijonas Cepulis.

Malūnai — motorai

Prie kuliomos Ransomes reikalingas traktorius ar motoras. B. Cepanauskas, Domančių km., Pašvitinio v.

Parduodu motorą

Parduodu motorą International 6, p.s. Kūleja Thermanienius 20 c. Rokiškio apskr. Pandėlys. P. Čižiūnas.

Pirkisi nudėvėta dviračio dinamą

Pranešti raštu: Asmantui, Velviržėnai, Rusių km.

Parduodu mažai dėvėtą 10 jėgų „Deutz“ dizelinį motorą

Tatoris. Biržai. Geidžiūnai.

Skubiai parduodu vilnų karšlamą mašiną rankinę, tvarkoję. Kazys Raškevičius, Kiburių Agentūra.

Pirkisi „Thermacinas“ kūlėja 20 colių pločio. Nurodant kainą ir stovį. Kelmė, Paso N. 343675

Parduodamas švedinis motoras „Herkules“ 18 P.S. stacionariu cilindru galvutė pašildoma, geležiniais ratais vežamas už 2700 Lt, norint keičiau į traktorių. Pavenčių pst. ag. Naujikai, Paigirskis.

Vertingiausi vaismedžiai, vaiskrūmiai, braškės slunčiama paštu. Mokytojas Juozas Sirvinskas. Skriaudžiai.

„Maisto“ pranešimas ūkininkams

ARKLIŲ JOMARKAI

Ateinančią savaitę „Maistas“ pirsks arklius šiose vietose:

Pirmadienį, rugsėjo 2 d. — Kėdainiuose, Plungėje ir Alytuje,

Antradienį, rugsėjo 3 d. — Butrimonyse, Skaudvilėje ir Seirijuose,

Trečiadienį, rugsėjo 4 d. — Merkinėje, Marijampolėje ir Rietave,

Ketvirtadienį, rugsėjo 5 d. — Raseiniuose, Seduvoje ir Šilalėje,

Penktadienį, rugsėjo 6 d. — Kaišiadoryse, Vilkaviškyje ir Ilakiuose,

Šeštadienį, rugsėjo 7 d. — Kaune, prie „Maisto“ fabriko.

Bus perkami vidutinio ir sunkesnio tipo arkliai nuo 2—7 metų amžiaus, ūgis nuo 150 cm iki 162 cm.

A/B „Maistas“

„Valstiečių Laikraščio“ prenumeratos: metams — 5 litai; pusei metų — 2 litai 50 centų; maždaug tiek pat (prisideda nežymi suma už pristatymą) „Valst. Laikraščio“ atsiėmą ir užsienio prenumeratoriams, užsakantiems laikraštį užsienyje (Vokietijoje, Latvijoje, Estijoje ir kitur) pašto užsakymu, gi siunčiant prenumeratorus pinigais paštu arba juos įmokant administracijai, laikraštis metams kaštuoja: į Latviją ir Estiją — 10 litų, į visas kitas valstybes — 15 litų. Prenumerotis galima tik metams, t. y. nuo sausio mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. ir pusmečiui — nuo sausio mėn. 1 dienos iki birželio mėn. 30 d. arba nuo liepos mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. Už praėjusį laiką laikraštis nesunčiamas Norint pakeisti adresą, jei laikraštis užsakytas administracijai, pašto perlaida arba kreditu, pakeitimo reikalu reikia kreiptis į administraciją, šalia naujojo būtinai nurodant ir senąjį adresą. Jei laikraštis užsakytas pašte be perlaidos, taip vadinamu pašto užsakymu, tai adreso pakeitimo reikalu reikia kreiptis į tą pašta, iš kurio laikraštis buvo gaunamas; tuo atveju paštu už adreso pakeitimą reikia sumokėti 30 centų. Skelbimai: petito eilutė tekste — 2 litai 50 centų ir teksto gale — 2 litai. Siunčiant pinigais pašto perlaida, būtinai atkarpoti žymėti, už ką tie pinigai siunčiami. Už skelbimų turinį neatsakome: Rankraščius redakcija taisy savo nuožiūra ir jų nesaugoja.

VALSTIEČIŲ LAIKRAŠTIS

1940 m. rugpiūčio 27 d.

Nr. 1

Sudaryta Liaudies Komisarų Taryba

Sudaryta Liaudies Komisarų Taryba Sąjunginės Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba nutarė sudaryti Sąjunginės Lietuvos TSR Liaudies Komisarų Tarybą šios sudėties:

Liaudies Komisarų Tarybos pirmininkas — Mečius Gedvilas,

Liaudies Komisarų Tarybos pirmininko pavaduotojas — Stasys Brašiškis,

Liaudies Komisarų Tarybos pirmininko pavaduotojas ir Lietuvos TSR valstybinio plano komisijos pirmininkas — Pijus Glovackas,

Vietinės pramonės liaudies komisaras — Motiejus Šumauskas,

Maisto pramonės liaudies komisaras — Jonas Laurinaitis,

Finansų liaudies komisarai — Juozas Vaišnoras,

Žemės ūkio liaudies komisarai — Matas Mickis,

Prekybos liaudies komisarai — Marijonas Gregorauskas,

Vidaus reikalų komisarai — Aleksandras Guzevičius,

Teisingumo liaudies komisarai — Povilas Pakarklis,

Sveikatos apsaugos liaudies komisarai — Dr. Vytautas Girdzius,

Švietimo liaudies komisarai — Antanas Venclova,

Komunalinio ūkio liaudies komisarai — Valerijonas Knyva,

Socialinio draudimo liaudies komisarai — Jurgis Glušauskas,

Darbo liaudies komisarai — Martynas Junča-Kučinskas,

Valstybės Kontrolės liaudies komisarai — Liudas Adomuskas.

E.

Veisliniai gyvuliai pasilieka ūkininkų nuosavybę

Kaunas, Elta. Gaunama žinių, kad ūkininkų tarpe skleidžiami gandai, jog veisliniai eržilai, buliai ir kuiliai iš ūkininkų bus atimti. Dėl to pastebimas didesnis šių veislinių gyvulių kastravimas. Ūkininkai įspėjami, kad šie gandai yra visiškai be pagrindo, skleidžiami blogos valios žmonių. Veis-

liniai eržilai, buliai ir kuiliai skaitomi ūkininkų nuosavybe ir tie gyvuliai iš jų jokiu būdu nebus paimami. Nuo jų kastravimo ar kitu būdu likvidavimo ūkininkai turi susilaikyti. Kas pasiduoda gandams ir savo veislinius gyvulius naikina, kenkia visam kraštui, o tuo pačiu ir sau.

Vidurinėse mokyklose mokslas bus nemokamas

Einaš Respublikos Prezidento pareigas Ministeris Pirmninkas, pasirėmęs Ministerių Tarybos 1940 m. rugpiūčio 21 d. nutarimu, paskelbė Vidurinių mokyklų įstatymo pakeitimą, pagal kurį nustatomi šie vidurinėse mokyklose einami dalykai: 1) lietuvių kalba ir visuotinė literatūra, 2) rusų kalba ir literatūra, 3) vokiečių kalba, 4) anglų kalba, 5) prancūzų kalba, 6) istorija, 7) visuomenės mokslas (politinis samoningumas, 8) geografiija, 9) matematika, 10) biologija, 11) fizika, 12) chemija, 13) pašyba, 14) kūno kultūra, 15) karinis parengimas, 16) dar-

beliai ir namų ruošia, 17) muzika ir dainavimas.

Kiekvienoje mokykloje dėstoma viena iš 3, 4 ir 5 p. nustatytų svetimųjų kalbų. Valstybinėse vidurinėse mokyklose mokslas nemokamas. Atskirais atvejais švietimo ministeris gali nustatyti mokestį už papildomai dėstomus specialinius dalykus ar kursus.

Visi vidurinių mokyklų įstatymo nuostatai, kurie prieštarauja išleistiems po 1940 m. birželio 15 d. įstatymams, panaikinami.

Šis pakeitimas veikia nuo 1940 m. rugpiūčio 21 d. E.

Šiluvos miestelio gyventojai talkininkauja žemės ūkiui

Šio mėnesio 20 d. Šiluvos kompartija, susitarusi su komjaunimo skyriumi, sukvietė Šiluvos valsč., Gri-gaičių dvaro (1,5 km nuo Šiluvos m-lio) vasarą nuvalyti talką. Pabrėžtina, kad visi kvietieji sutiko talkininkauti labai mielai. Talkoje dalyvavo 70 žmonių — vyrų ir mo-

terų, visi Šiluvos m-lio gyventojai. Talkininkai dirbo labai stropiai, todėl ir darbas ėjo greitai: per 2 val. buvo nuvalyta ir sutvarkyta 10 ha ploto vasarojaus. Dabartinis to dvaro savininkas K. Daugirdas, matyt, nelaikė reikalinga laiku vasarą nuvalyti, todėl

be talkos čia nebuvo galima apsieiti. Visi talkininkai buvo labai gerai nusiteikę, nes bendras darbas žmones suartina ir bendram darbe nuotauka kyla, o esant gerai nuotaukai ir darbo našumas didėja. Iš talkos grįžome su daina.

Pr. Spr.

Drg. Paleckio nepaprastas pareiškimas dėl LTSR sostinės Vilniaus

Kaunas, Elta. Aukščiausiosios LTSR Tarybos posėdyje rugp. 25 d. Tarybos atstovas draugas J. Paleckis padarė šį nepaprastą pareiškimą:

Draugai, Liaudies Atstovai! Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Konstitucijos 120 str. nustato, kad Respublikos sostinė yra Vilnius. Mūsų naujamajai Tarybų Socialistinei Respublikai Vilnius kaip sostinė nėra vien istorinių lietuvių tautos siekimų įgyvendinimas, kas, žinoma, taip pat turi didelę reikšmę, bet Vilnius dar daugiau reikšmingas kaip mūsų socialistinės ateities kūrybos židinyje ir centras. Todėl negalime pasitenkinti vien pažymėjimu Konstitucijoje apie Vilnių kaip Respublikos sostinę. Sostinės faktiškąjį perkėlimą klausimas nebėgalį būti palaidai pakibęs ore, kaip buvo ligšiol, bet reikia aiškiai nustatyti sostinės perkėlimo laiką. Laiko aiškumą apibrėžimas nustatys gaires ir tempus, kuriais turi būti atlikti paruošiamieji darbai. Laiko apibrėžimas bus aiškiu ženklu ir pačiam Vilniui, jo gyventojams pasiruošti naujam ir svarbiam uždaviniui, taip pat galutinai išnaikins įvairių šovinininių elementų ir liaudies priešų uoliai palaikomas abejones, išsklaidys liaudies priešų skleidžiamą agitaciją dėl valstybinės kalbos ignoravimo.

Vyriaus. tą reikalą svarstė ir nusistatė, kad sostinei perkelti paruošiamuosius darbus pradėti reikia neatidėliotinai, o kai kurie principiniai klausimai jau yra gerokai apsvaistinti. Energingai šio darbo pasiūmus, numatoma, kad paruošiamuosius

darbus bus galima atlikti ligi pavasario, o galutinį sostinės perkėlimą į Vilnių laiką nustatyti ligi 1941 metų gegužės 1 dienos (plojimas). Vyriausybės pavedamas, iškeliau pasiūlymą Lietuvos T S R Aukščiausiosios Tarybai priimti atitinkamą nutarimą, kad tas svarbus nusistatymas būtų paremtas Aukščiausiosios Tarybos autoritetingu žodžiu. (Čia buvo pasiūlytas nutarimas, kurio tekstas yra skelbiamas atskirai).

Vilnių esame gavę Tarybų Sąjungos Vyriausybės paramos dėka. Vilnių išvadavo Raudonoji Armija. Vilnių lietuvių liaudis gavo iš rankų to, kuris vadovauja visai galingosios Tarybų Sąjungos politikai, iš didžiojo mūsų globėjo ir draugo Stalino rankų (plojimai). Liaudies Seimo įgaliosios delegacijos atstovai pa-

sitarime Kremlyje turėjo progos patirti, kaip artimi draugo Stalino širdžiai Lietuvos liaudies reikalai, o Vilniui jis skyrė ypatingą dėmesį.

Kursim Vilnių, eisim į Vilnių kaip Respublikos sostinę su Stalino vardu (plojimai). Nuostabių supuolimų ir mūsų liaudies poetas ir liaudies Seimo narys Liudas Gira savo ką tik perskaitytoje poemoje apie konstituciją kūrybiškai apibūdino šio stalinieškojo Vilniaus dvasią, apie Vilnių sakydamas:

„Būk pavyzdžiu mūsų šaliai, senas mūsų mieste, Tautų brolybė, menas, tavyje teklesti! Te visa, ką tu kurs, mus tikėt įgalina, Kad tapsi židiniu mums dvasios stalinio“. (Plojimas).

Turi atliekamų daržovių?

— skaityk 6-me puslapyje straipsnį — „Daržovių ūkiui atsidaro nauja gadynė“.

Kauno apylinkės ūkininkai kviečiami vežti kopūstus, burokėlius, morkas, svogūnus ir pamidorus į Sodybos sandėlį Vilijampolėje, Dvaro g. Nr. 1 (buvęs Volfo alaus bravoras).

Padidins ir pagerins medžio apdirbimą

Prie fašistinio režimo medžio apdirbimo pramonė buvo apleista, nekreipta į ją atitinkamo dėmesio. Ypatingai dėl mažos vidaus rinkos nukentėjo popieriaus ir kartono gamyba. Perteklius dar padidėjo, atgavus Vilniaus kraštą, kuriame buvo keletas popieriaus ir kartono fabričių. Taigi, ši gamybos šaka atsidūrė tiesiog katastrofiškoje padėtyje.

Dabar, įsijungus Lietuvai į Sovietų Sąjungą, gamybos klausimas visiškai išrištas. Visi popieriaus kartono fabrikai galės dirbti pilnu tempu. Taip pat ir degtukų gamyba, o ypač degtukų šiaudelių, dėl įvairių monopolinių suvaržymų ir šiaip užsienių kapitalistų spekuliacijos, negalėjo tinkamai vystytis. Šitas klausimas dabartiniu laiku stovi vi-

sai kitaip: ne tik esamas degtukų fabrikas Vilijampolėje turės pakankamai darbo, bet greitai laiku tikimasi paleisti darban naujai statomas fabrikas Jonavoje. Pradeda dirbti ir iki šiol neveikęs degtukų šiaudelių fabrikas Vilniuje.

Lentpiūvėms 1939 m. visoje Lietuvoje patentų buvo išimta virš 500. Bet toli gražu ne visos jos yra techniškai įrengtos: tai kenkia ne tik gamybos kiekybei, bet ir labai dažnai pačios gamybos kokybei ir žaliavos išnaudojimui. Yra ir tokių lentpiūvių, kurios stačiai gadina mums taip brangią miško medžiagą. Todėl ir šioje srityje bus imtasi žygių: lentpiūvės pertvarkomos darbo racionalizacijos pagrindais.

J. R.

280 tūkst. litų vyriausybės parama rugių sėjai

Sausra, kuri tęsėsi visą pirmąją vasaros pusę, smėlingoms mūsų krašto vietoms buvo tikra nelaimė. Rugiai be laiko, vos perkiurdę sudžiūvo ant lauko. Tokių rugių derlius visai mažas. Jei kulant ir išbyra vienas kitas grūdas, tai jis vistiek sėklai netinka. Smėlingų vietų valstiečiai pateko į didelius rūpesčius. Kuo reiks apsėti laukus, — buvo visų bendras klausimas.

Vyriausybė šį reikalą sekė ir ne mažiau už pačius valstiečius rūpinosi. Ji nelaukdama, kada rugių sėja prasidės, prieš porą dienų Ministerių Tarybos posėdy paskyrė 280.000 Lt nukentėjusiems nuo sausrų sušėlpti. Tai jau antra šiais metais nukentėjusiems pašalpa. Pirmoji pašalpa buvo 100.000 Lt nuo sausrų išdegusiems plotams atsėti pašariniais augalais. Dabar 280.000 Lt rugių sėklai aprūpinti.

Ši pašalpa bus sunaudota šiems reikalams:

- 1) apmokėti rugių sėklos pristatymą geležinkeliais,
- 2) apmokėti supirkimo ir paskirstymo išlaidas,

3) sušėlpti tuos neturtingus valstiečius, kurie pinigų visai neturi arba turi per mažą sėklai įsigyti.

Taigi visi smėlingų apskričių valstiečiai vienokiomis ar kitokiomis sąlygomis rugių sėklos gaus.

Kam, kuriomis sąlygomis bus duota, galutinai spės komisija, į kurią įeis vietos valstiečių ir vietos kompartijos atstovai. Tų komisijų darbą tvarkys vietos agronomai.

280.000 Lt pašalpa jau paskirstyta apskritimis. Numatyta sėkla aprūpinta 9 apskritims, būtent:

1. Vilniaus aps. numatyta	
2. Trakų „ „	50.000 Lt
3. Alytaus „ „	50.000 „
4. Švenčionėl. „ „	30.000 „
5. Utenos „ „	25.000 „
6. Zarasų „ „	25.000 „
7. Seinų „ „	25.000 „
8. Ukmergės „ „	20.000 „
9. Kauno „ „	15.000 „

Kituos apskričius t. p. yra nuo sausrų nukentėjusių, bet

skaitoma, kad sėklos vietoje užteks ir gelžkeliais vežti nereikės. Vyriausybė nori aprūpinti sėkla tas vietas, kur sėklos artimi visai nėra ir arkliais jos atsivežti negalima.

Rugių sėklą pristatyti apsiėmė Lietūkis per vietos kooperatyvus. Lietūkis darbą jau pradėjo.

Sėklų užsirašymo tvarka numatoma tokia: seniūnai tuojau turi surašyti, kuriems ūkininkams ir kiek centnerių rugių sėklos reikės ir kiek jie turi hektarų pūdymo. Valstiečiai negali užsirašyti didesnį sėklos kiekį, negu jie turi paruošę pūdymo. Tuos sąrašus iki š. m. rugpiūčio mėn. 31 d. reikia pristatyti vietos kooperatyvams. Iki to pat termino kiekviena seniūnija išrenka 2 patikimus valstiečius, kurie turės padėti Valsčiaus komisi-jai išspręsti kam kuriomis sąlygomis sėkla bus duodama. Nuo rugsėjo 1 d., vėliausia nuo rugsėjo 5 d. sėkla bus pradėta dalyti. Atsiimti reikės vėliausia iki rugsėjo 25 d.

Valstiečiams skaitytojams pageidaujant, „Ūkininko Patarėjas“ uždarytas, o jo vietoje leidžiamas „Valstiečių Laikraštis“, kuris siunčiamas visiems iki šiol gavusiems „Ūkininko Patarėją“.

„Valstiečių Laikraščio“
Administracija